

“dosdoğru bir yol arayanlar için”

MINHÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

2. Yıl

6. Sayı

İlim Sayısı

Zilhicce 1444

Temmuz 2023

İLİM NESLİ

Muvahhîd ve İlim
HAKAN EMİN

05

Âhirete İmân
KAAN SÂLİH

11

İlim Uğrunda
ALİ EREN

23

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

یَرْفَعِ اللّٰهُ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ
وَالَّذِیْنَ اُوْتُوْا الْعِلْمَ دَرَجٰتٍ

*“Allah içinizden iman edenlerin ve
kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltir.”*

[Mücâdele: 58/11]

El-Alîm olup, her şeyi bilen Allâh'ü Teâlâ'nın ismiyle... O'na hamd eder ve O'ndan mağfiret dileriz. Salât ve selâm alimlerin muallimi son Nebî'nin, O'nun âlinin ve ashabının ve de O'na tâbi olan ehli îmânın üzerine olsun.

Minhâc Dergisi'nin değerli okurları!

Rabbimizin izni ve inâyetiyle yeni bir sayımızda sizlerle beraberiz. Bu sayımızı ilme ayırdık. İncancımız odur ki; "ilim kavramı" her Müslüman için çok önemli olması gereken bir kavram. Bizler de önemine binaen bu kavramı değerli yazarlarımızla ele aldık. İlim bir okyanus iken bizler de o okyanustan birkaç damlayı sizlerle paylaşmak istedik. Rabbimize şükürler olsun ki bu mühim kavram, bu sayımızda sizlerle buluştu, sizlere kavuştu.

Elhamdulillahî hamden kesiran...

Değerli Mü'minler ve Mü'mineler!

İlim, Rabbimize dünya ve içindekilerden daha değerliyken, bizler için de dünya ve içindekilerden daha değerli olmalıdır. Zira o, hayrın kapısıdır. İlim kapısından girenler; marifetullâh'a yani Allâh'ü Teâlâ'yı bilmeye, haşyetullâha yani Allâh'ü Teâlâ'dan hakkıyla korkmaya, muhabbetullâha yani Allâh'ü Teâlâ'yı sevmeye ve de kurbiyete yani Allâh'ü Teâlâ'ya mânevî yakınlığa ulaşırlar, kavuşurlar. İlim, insanı canavarlaşmaktan korur. İnsanı içiyle ve dışıyla insan kılar. İlimde ilerleyen ve ilmi hayat yapanlar insanların kâmillerinden olurlar.

İlim, ilim yolcularını cennete götürür. Cennet yolundaki zorluklara insanlar ilmin gücüyle sabrederler. İlim bir nûr olup, ferdi ve cemiyeti aydınlatır. İlmî iş-tigalle geçen vakitler, kul için en hayırlı ve değerli vakitlerdir. İlim ve ilim ehli her zaman övülmüşken, cehalet ve cahiller ise her zaman yerilmişlerdir. Sonuç olarak ilim, her Muvahhîd için vazgeçilmez bir yol azığıdır.

Değerli okurlarımız!

Bizler de ilmin faziletlerine kavuşmak için gayret edelim. Zira ilim, kesb iledir. Çalışanlar, yorulanlar, terleyenler, hayatlarını öğrenmeye ve öğretmeye adayınlar elbette ilimden nasîbdâr olacaklardır. O nasîbdâr olanlar da Nebîmiz aleyhis-selâm'ın mirasını paylaşacak olanlardır.

Selâm olsun, cahiliyenin karanlıklarda ilmin nûru ile yol alanlara...

Selâm olsun, cehalete teslim olmayanlara...

Selâm ve duâ, tüm ilmi seven îmânlı kullara...

fi emânillâh...

Minhâc Dergisi

İLİM SAYISI

Hakan Emin	MUVAHHİD VE İLİM	05
Kaan Sâlih	ÂHİRETE İMÂN	11
Enes Lütfü	HADİS İLMİNDE MUKSİRÜNÜN ÖNEMİ	17
Ali Eren	İLİM UĞRUNDA	23
Olçay Lokman	NE, NEYE YARIYOR? (2)	29
Alaaddin Cihad	HIZIR ALEYHİSSELÂM KISSA- SI VE RİHLE	35
İbrahim Yahya	İLMİN İKİ CİHETİ	43
Urve Tahir	HİSSİYÂT GECESİ	47
Ümmü Musab	MUHAMMED SALLALLÂHU ALEYHİ VE SELLEM VE TEVHİD MÜCADELESİ	51
Ümmü Elif	ZİYÂRET ÂDÂBI	55
Ümmü Abdullah	İMÂM ŞÂFİÎ	61
Ümmü Yahya	ÇOCUKLARDA YAŞ GRUPLARINA GÖRE İSLÂMÎ EĞİTİM-2	67

KAVRAMLARIN TAHLİLİ

MUVAHHÎD VE İLİM

Hakan Emin

Âdemoğlunu ilim ve amel ile âlemlere üstün kılan Allâh'ü Teâlâ'nın ismiyle... Yarattığı zerreler adetince el-Alîm olana hamd ederiz. Salât ve selâm Arab'ın ve Acem'in seyyidi Muhammed Mustafa'ya, O'nun pak âline ve ashabına ve de yolunu yol edinen tüm Muvahhîdlerin üzerine olsun.

Minhâc Dergisi'nin değerli okurları! Dergimiz bu sayısını "İlim Sayısı" olarak neşrederken; biz de kendi köşemizde "Muvahhîd ve İlim" başlıklı yazımızı istifadenize sunuyoruz.

Her zamanki gibi; gayret ve amel bizden, yardım ve fayda Rabbimizden dir.

Yazımızda öncelikle "Muvahhîd" ve "İlim" kavramlarına kısaca bir değinecek, ardında da diğer başlıklarımıza geçeceğiz, inşallâh

Muvahhîd:

Muvahhîd, Allâh'ü Teâlâ'yı rubûbiyyetinde, ulûhiyyetinde, isimlerinde ve sıfatlarda birleyendir. O, el-Alîm olan

Rabbimizin ikramıyla Rabbimizi bilen ve birleyendir. O ki, el-Hâdînin hidayetiyle hidayete ermiş, yaratılış gayesine uygun olarak tevhhîdi hayât yapmıştır. O ki, aslandan kaçır gibi tevhhîdi bozan şeylerden kaçınmış ve her türlü cehaletten beri olarak ilimle yol almıştır. Rabbimiz bizleri de Muvahhîd kullarından eylesin. Allâhumme âmin.

İlim:

İlim, bilgidir. Bu bilgi farklı kısımlara ayrılırken bizim buradaki kastımız şer'î ilimdir. Şer'î ilim, Rabbimize dünyâdan ve dünyânın içindekilerden daha değerlidir. O, ehlini haşyetullâha yani Allâh'ü Teâlâ'dan hakkıyla korkmaya götürür. Rabbimiz, ittikâyı emredip, Zâtından korkulmasını buyurmuşken, Allâh'ü Teâlâ'dan hakkıyla ancak ilim ehli alimler korkarlar. İlim, cennete götüren bir yoldur; Rabbimiz ilim ile insânlara cennet yolunda yürümeyi kolaylaştırır. El-Alîm olan Rabbimiz, ancak hayır murat ettiklerine ilim nasip eder. İlim verilenlere de hayırdan büyük bir pay verilmiştir. İlim, insânların derecelerini

Allâh'ü Teâlâ katında artırır. İlim, marifetullâha yani Allâh'ü Teâlâ'yı bilmeye götüren değerli bir araç, mümtaz bir vesiledir. Ayrıca ilim, her Muvahhîdin vazgeçilmez yol azığıdır.

Muvahhîdin Yol Azığı: İlim

Ahiret yolcusu olan Muvahhîdlerin birçok yol azıkları vardır. İlim de onlardan bir tanesidir. Muvahhîd, ilim azığıyla yol alırken birçok hayra nail olur ve birçok faydayı elde eder. Rabbimizin katında, rasûllerin ve sâlihlerin yanında ilmin değeri büyüktür. Büyükler, büyük olan şeylere değer vermişler ve kazanmışlar ve kazandırmışlardır. Bil ki! Dünyevî ve uhrevî kazanç ilim ile mümkündür. Denirse ki; “neler ilim ile mümkündür?” Deriz ki:

* Cehalet zindanından âzâdelik ilim ile mümkündür.

* Asırlardır uyuyan ümmetin uyanışı ilim ile mümkündür.

* Muhabbet ehli olup, Muhammed aleyhisselâm'ı tanımak ve O'nu sevmek ilimle mümkündür.

* Dereke dereke batıştan, derece derece çıkış ilim ile mümkündür.

* Her bir (tahsil edilen) harfin ibadet olması ilim ile mümkündür.

* Batmış Değersizlikler Kültürü'nün inkırazı (BDK), Hakiki Saâdet Medeniyeti'nin inşası (HSM) ilim ile mümkündür.

* Kullara kul olmadan, sadece âlemlerin Rabbine kul olmak ilim ile mümkündür.

* Küfre ve zulme karşı, azim bir kararlılıkla direnmek ilim ile mümkündür.

* Şeytânın ve şeytânlaşanların oyunu ve oyuncağı olmamak ilim ile mümkündür.

* Rabbinin rızasıyla, O'nun ebedî cennetine talip olup, Firdevs'te dostlarla buluşmak ilim ile mümkündür.

Velhasıl güzel kardeşim!

Bil ve bildir ki! Dünyânın ve ahiretin hayırları hep ilim ile mümkündür.

Muvahhîd ve İlim:

(1) Muvahhîd, ilme Allâh’u Teâlâ’nın ismiyle başlar. O, Allâh’ın ismiyle başlamayan şeylere iltifat etmez.

Ey Muvahhîd kardeşim! Bil ki! Hayât, hayâtı verenin ismiyle yaşanır. Değersiz hayâtlar, Allâh’a adanırsa değer kazanır. Muvahhîdler olarak bizler, hayâtın içiresindeki tüm meşru işlere Rabbimizin ismiyle başlarız. O’nun ismiyle başlayamayacağımız haram işlerden ve haram işlenen yerlerden ve de haram zâdelerden uzak dururuz.

“Yaratan Rabbinin ismiyle oku!”
[Alak: 96/1]

Öyleyse ey ilim yolcusu! Sen de işe Âlemlerin Rabbinin ismiyle başla! O’nun razı olduklarını oku! O’nun razı olmadığı müfredatlardan ve kurumlardan (ebedî saadetin için) uzak dur! Uzak dur ki, Rabbinin rızasına er ve cennetine gir!

(2) Muvahhîd, bozuk itikatlılardan ve dîni kullananlardan ilim almaz. O, ehli tevhîd olduğu gibi, tevhîd ehli muallimlerden ilim tahsil eder.

Ey Muvahhîd kardeşim! Bil ki! İlim dindir. Dînini kimden öğrendiğine dikkat et! En âdi bir şeyi dahi seçerek alan sen, azan ve azdıran çağın Bel’amlarından ilim alma! Ne acıdır ki, gün Bel’amların günüdür. Tağutların ücretli kulları, her köşe başında salyalı ağızlarıyla seni kendi çöplüklerine dâvet etmektedirler. Onların boyları posları, etiketleri ve dilleri hoşuna gitse de onlar peygamberin varisi değil, peygambere ihanet edenlerdir.

“De ki: Asıl doğru yol ancak Allâh’ın yoludur. Eğer sana gelen ilimden sonra onların arzularına uyarsan, bilesin ki artık Allâh sana ne dost ne de yardımcı olacaktır.” [Bakara: 2/120]

Öyleyse ey ilim yolcusu! Bu hain dîn tüccarı şebekeden, onların bozuk akîdelerinden ve yaşantılarından beri ol! Dünyevî menfaatleri olmayan, Rabbanî ulemânın eserlerine başvuru! Onları oku ve okunması için uğraş!

(3) Muvahhîd, dînî ilimleri tahsil etmenin farzı ayn olduğunu bilir. O, tüm hayâtında ilim talebesidir. Ömrü boyunca faydalı ilimleri tahsil eder, ilimlerde derinleşmeye çalışır.

Ey Muvahhîd kardeşim! Bil ki! İlim, farzlar üstü bir farzdır. Nedeni ise o olmadan ne tevhîd, ne amel, ne de ahlâk, ne de âdâb olur. İlim, dînimizi tüm ayrıntılarıyla bize öğreten bir muallimdir. O muallim ki, biz taleb edersek, gece-gündüz demeden, bıkmadan-usanmadan bizimle ilgilenir. İlim, insânı insân yapar. Alimlerimiz; “eğer ilim, olmasaydı insânlar hayvanlar gibi olurdu” demişlerdir. Amel edilen ilim, bir Mü’min için büyük mükafatın müjdecisidir.

“Onlar arasından ilimde derinleşmiş olanlarla Mü’minler -ki bunlar sana indirilene ve senden önce indirilmiş olana îmân ederler- namazı kılanlar, zekâtı verenler, Allâh’a ve âhiret gününe inananlar başkadır. İşte onlara pek yakında büyük mükâfat vereceğiz.” [Nisâ: 4/162]

Öyleyse ey ilim yolcusu! Sakın sen de bir kısım insânların yaptığı gibi öğrenmeyi yaşla ve mekânla sınırlama.

Rabbimizin verdiği nefes miktarınca faydalı ilimlerden faydalan ve faydalandır. Ömrünü ilim ile bereketlendir ve büyük mükafatlara nâil ol.

(4) Muvahhîd, ilim ile yola çıkar ve ilim ile yol alır. O, inanacaklarını ve inanmayacaklarını, yapacaklarını ve yapmayacaklarını ilim ile öğrenir. İlim ile amel eder.

Ey Muvahhîd kardeşim! Bil ki! İlim övülmüştür. Rabbimiz, Nebîmize ilminin artırılması için duâ etmesini buyurmuştur. Nebîmiz aleyhisselâm'da ümmetini ilme teşvik etmiştir. Bizler, İslâm Dîni'nin ne olduğunu, ya da ne olmadığını ancak ilimle öğreniriz. Neye, nasıl inanacağımızı ya da neyi, nasıl reddedeceğimizi de yine ilim ile öğreniriz. İlim bir vesiledir. O, bizi doğruya ve sâlih amellerle süslenmiş bir hayâta götürür. Sabır ve ilim üzere olanlar Allâh'ı Teâlâ tarafından büyük mükafata erecek olanlardır.

“Kendilerine ilim verilmiş olanlar ise şöyle derlerdi: ‘Yazıklar olsun size! İmân edip iyi işler yapanlar için Allâh'ın mükâfatı daha üstündür. Ona da ancak sabredenler kavuşabilir.’” [Kasas: 28/80]

Öyleyse ey ilim yolcusu! İlk işin ilim tahsili olsun, diğer işleri önceleyip ilmi geriye bırakma. Dünyâ bataklığında boğulanlardan olma. Yoksa bir değil, bin pişman olursun da iş işten geçmiş olur.

(5) Muvahhîd, öncelikle tevhîd ilminin kavranması gerektiğini bilir. O, öncelikle tevhîd ilmini öğrenir. İlimler içinde Akîde ilmini ilmin başı olarak gördüğü gibi, Akîde ilminin içinde de tevhîdi akîdenin başı olarak görür.

Ey Muvahhîd kardeşim! Bil ki! Bu dünyâyâ geliş amacımız; “oyun ve eğlence” değildir. Bilakis bizlerin varlık amacı; Rabbimizi bilip, birmektir. Ancak insânların çoğunluğu aslî vazifelerini bırakarak dünyâyı “oyun ve eğleş yeri” olarak görmüşler ve görmekte-dirler. Günümüzün şeytanîleri de çağın tüm imkânlarını kullanarak hayâtı oyun ve eğlence alanı olarak göstermeye çalışmaktadırlar. Öyle ki, dünyâ hayâtının gayesi unutulsun, ebedî hayât hiç hatırlanmasın. Şeytânlara inat Muvahhîdler de tevhîde olan bağlılıklarını hayâta taşımaldırlar ki, Aziz ve Hâkim olan Rabbimizin ikramlarına nâil olsunlar.

“Allâh, adaleti ayakta tutarak delilleriyle şu hususu açıklamamıştır ki, Kendisinden başka ilâh yoktur. Melekler ve ilim sahipleri de (bunu ikrar etmişlerdir.) Mutlak güç ve hikmet sahibi Allâh'tan başka ilâh yoktur.” [Âl-i İmrân: 3/18]

Öyleyse ey ilim yolcusu! Tevhîd düşmanlarının tuzaklarının farkında ol ve her daim önemli olanı öncele. Öncelikle Rabbini tanıyacağın ve O'nu tevhîd edeceğin ilmi öğren ve her geçen zaman bu ilimde derinleş. Bir olanı birlediğin gibi, insânları da -Bir olanı birlemeye- dâvet et.

(6) Muvahhîd, cehaletin fertler ve toplumlar üzerindeki zararlarının farkında olup, cehalete savaş açar. O, her zaman faydalı ilimlere talip olur ve zararlı ilimlerden de uzak durur.

Ey Muvahhîd kardeşim! Bil ki! İlmi zıttı cehildir, cehalettir. Cehil, fitnenin ve fücurun anasıdır. Cehalet, senin acımasız düşmanın, ilimse senin can dostundur. Düşmanından uzak dur ki

zararı, dostuna yaklaş ki faydası vardır. Cehalet öyle bir düşmandır ki aza-çoğ-a bakmaz, tesirli bir zehir gibi ferdi de cemiyeti de zehirler. Yılanla dost olunamayacağı gibi, cehaletle de dost olunmaz. Akli olan, yılandan kaçtığı gibi cehaletten de cahillerden de kaçır, kaçmalıdır. Cahiller, ona cahilce sözler söylediğinde o haktan taviz vermez.

“De ki: Ey cahiller! Bana Allâh’tan başkasına kulluk etmemi mi emrediyorsunuz?” [Zümer: 39/64]

Öyleyse ey ilim yolcusu! Dostunu kucakla ve düşmanına sırt çevir. Keyd ehli şeytânın, mekr ehli şeytânlaşanların tuzaklarından ilim ile korun.

(7) Muvahhîd, ilmi yaşa ve mekâna bağlamaz. O, eğitim ve öğretimi belirli yerlere ve zamana hapsedmez. Onun için her yaş ilim yaşı ve her mekânda ilim mekanıdır.

Ey Muvahhîd kardeşim! Bil ki! Bâtıl ehlinin ilim anlayışı farklı olduğu gibi, ilim tahsil etme yaşları da farklıdır. Oysa bizim nazarımızda ilim, beşikten mezara kadardır. Öğrenmenin ve öğretmenin yaşı olmaz. Geçici veya kalıcı denilmeden, her öğrenme ve öğretme imkânının olduğu yer Muvahhîdin mektebidir. Allâh’u Teâlâ’dan hakkıyla korkup sakınarak hayâtlarını mekteb haline getirenlere Rabbimiz maddî ve manevî rızıkların kapılarını açır. Onları manevî körlüklerden korur, akledenler arasına onları dahil eder.

“Rabbinden sana indirilenin hak olduğunu bilen kimse, (inkâr eden) kör kimse gibi olur mu? Bunu ancak akıl sahipleri anlar.” [Ra’d: 13/19]

Öyleyse ey ilim yolcusu! Sakın; “yaşım geçti, hem gideceğim bir mektep ve medrese de yok!” demeyesin. İlim talibine her yaş öğrenme yaşı ve her yer de mektep ve medresedir. İmkânsızlıklar azim ile aşılr. Sen yeter ki öğrenmeye azmet ve gayretli ol! Allâh, sana nice kapılar açacak, sana basiret ve feraset verecek ve senden manevî körlüğü kaldıracaktır.

(8) Muvahhîd, ilim tahsiline ara vermez. O, bilir ki ilim, beşikten mezara kadar tahsil edilir. O, manevî bir rızık olan ilimden nasibini ölünceye kadar alır.

Ey Muvahhîd kardeşim! Bil ki! İlim ara vereceğin, ya da “tamam yeter artık!” diyebileceğin bir şey değildir. Diğer manevî rızıklar gibi, ilim de mânevî bir rızıktır. Maddî rızıklar beden için nasıl gerekli ise, ilim de ruhun için gerekli olan mânevî bir rızıktır. Nasıl ki bedeninin gıdasını vermezsen, bedeninin zayıflar, hastalanır ve sonunda da ölürse; yine mânevî kalbinin de gıdasını vermezsen zayıflar, hastalanır, sonunda da ona mühür vurulur ve mânevî ölüm gerçekleşir.

“İşte Allâh, ilimden nasibi olmayanların kalplerini böyle mühürler.” [Rum: 30/59]

Öyleyse ey ilim yolcusu! Son nefesinde dahi ilimden bahseden hayırlı selefinden örnek alarak, sen de ara vermeden her gün ve gece, aza çoğ-a bakmadan ilimden rızkını al.

(9) Muvahhîd, öğrendiklerini kendinde bırakmaz. O, ilmi kendinden üste olanlardan alır ve ilmen kendinden aşağıda olanlara verir.

Ey Muvahhîd kardeşim! Bil ki! İlimde ketumiyet yoktur. Hayırlı olan şeyler saklanmayacağı gibi, ilim de saklanmaz. İlim, insânlar için hava ve su gibi mühimken, onu birtakım gerekçelerle insânlardan saklayanlar için Allâh'ü Teâlâ'nın lâneti ve azabı vardır.

“İndirdiğimiz açık delilleri ve kitâbta insânlara apaçık gösterdiğimiz hidâyet yolunu gizleyenlere hem Allâh hem de bütün lânet ediciler lânet eder.” [Bakara: 2/159]

Öyleyse ey ilim yolcusu! Öncelikle öğrendiklerin sende hâl olsun. Ardından da onu başkalarına öğret. Etrafına baktığında “ilim fukarası” insânları göreceksin. Hocandan ilmi al ve ihtiyacı olanlara da bol bol dağıt.

(10) Muvahhîd, ilmi dünyevî menfaatler için öğrenmez. O, ilim vesilesiyle Allâh'ü Teâlâ'nın rızasını kazanma gayretindedir.

Ey Muvahhîd kardeşim! Bil ki! İlim, peygamber mirasıdır. O miras, maddî değil bilakis mânevî bir mirastır. Bu mirasa sahip olmak herkese nasip olmaz. Olanlarsa büyük bir sorumluluk taşımaktadırlar. Sorumluluğunu bilen ve yerine getirenler dareynin azizleridir. Allâh'ü Teâlâ, onlara hayır murad etmiş, onları derecelerle yükseltmiştir.

“Allâh, içinizden îmân etmiş olanları ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltsin. Allâh, yaptıklarımızdan haberdardır.” [Mücâdele: 58/11]

Öyleyse ey ilim yolcusu! Allâh'ü Teâlâ, sana o mirastan kabınca nasip ettiyse bunun şükrünü eda et! Öğrendiklerinin sorumluluğuyla yaşa! Dünyevî gâyelerle ilim öğrenenler kınanmış ve

helak olmuşlarken, onlardan olmaktan kaçın!

Son Sözümlü:

Ey ahiret yolcusu! Bil ki! Tüm nimetler, tüm nimetlerin sahibi olandır. O, verirse kim engeller, vermezse kim verir? Rabbimiz muttaki kullarını ummadıkları yerlerden rızıklandırmaktadır.

“Kim, Allâh'tan korkarsa, Allâh ona bir çıkış yolu ihsan eder. Ve ona beklediği yerden rızık verir.” [Talâk: 65/2-3]

Rabbimden niyâzım; sınırsız ikram sahibi olarak bizleri muttakiler arasına katması, katından rızıklandırması ve ilim ile ref eyleyip, derecelerimizi âlî kılmasıdır.

Ey Muvahhîd kardeşim! Yazımızda geçen tüm hayırlara nâil olmak için; gel beraber, ele ele, gönül gönüle; ilmi isteyip, ilmi sevelim, ilmi öğrenip, ilmi öğretelim, ilme dâvet edip, ilim ehline destek olalım.

İlim ve sâlih ameller ile cennete yürüyen tüm Muvahhîdlere selâm ve duâ ile...

ÇOCUKLAR İÇİN İNANÇ ESASLARI

ÂHİRETE İMÂN

Kaan Sâlih

Rahmân ve Rahîm olan Allâh'ın ismiyle...

Bil ki güzel yavrum! Âhîret günü elbet gelecektir,

Fânî olan hayat bitecek ebedî olana geçilecektir,

Âhîrete îmân ölümden sonraki hayata inanmaktır,

Ona inanmayan Cehennemde ebediyen kalacaktır,

Ey güzel yavrum! Müslümanlar olarak bizler, âhîret gününe îmân ederiz. Âhîret gününe îmân, îmânın altı rüknünden biri olup, İslâm dîninin aslındandır. Kişiyi Müslüman kılan îmânın temellerindedir. Hiçbir kimse, âhîret gününe inanmadıkça îmân etmiş olmaz. Allâh'ı Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Onlar (mü'minler) âhîret gününe de kesin kes inanırlar.” [Bakara: 2/4]

“Kiyâmet günü mutlaka gelecektir, bunda hiç şüphe yoktur. Fakat insanların çoğu (inkârlarından dolayı) buna inanmazlar.” [Mü'min: 40/59]

Âhîret gününe îmân; fânî olan bu dünyâ hayatının bitip, ebedî olan hayatın başlayacağına, bu hayata geçişin ölümlü ve kabir hayatı ile olduğuna, kıyâmetin kopacağına ve tekrar dirilme ile devam edeceğine, herkesin yaptıklarının karşılığı olarak hesâbtan sonra Cennete ya da Cehenneme gideceğine inanmaktır. Bunları inkâr etmek küfürdür. Böyle bir kimse Müslüman olmayacağından ebedî olarak Cehennemde kalacaktır.

Bu nedenle yavrum! Âhîret gününe kesin olarak inan, onda asla şüphe etme! Bu hayatı ebedî hayatın başlangıcı olarak kabul et ve ebedî olanı kazanmak için çok çalış! Sakın ebedî olan yerine fânî olanı tercih edenlerden olma! Allâh'ı Teâlâ'yı râzı etmeye çalış! Böylelikle Rabbimiz de seni bağışlasın ve Cennet nimetlerine kavuştursun.

Kıyâmet kopacak, onu ancak kâfirler yaşayacaktır,

Yaratıcımız verdiği hayatlara ölümü tattıracaktır,

Sonra onları zorluk çekmeden tekrar yaratacaktır,

Mükellefler için ölüm artık bir daha olmayacaktır,

Ey güzel yavrum! Müslümanlar olarak bizler, kıyâmete yani dünyâ hayatının sona ereceğine, bütün ölülerin diriltilip mahşerde toplanacağına îmân ederiz. Kıyâmet günü, dünyânın ve dünyâ hayatının sonu gelecektir. O an öyle korkunç ve dehşetli bir an olacaktır ki dünyâ daha önce böyle korkunç bir olay geçirmiş değildir. Allâh'ü Teâlâ'nın rahmeti gereği bu dehşeti Müslümanlardan hiçbir kimse yaşamayacak yani kıyâmet anında yeryüzünde tek bir Müslüman bile yaşamıyor olacaktır. Kıyâmet sadece kâfirler üzerine kopacaktır. Yaratılmış her nefis ve canlı ölümü tadacaktır. Sonra Allâh'ü Teâlâ, tüm insânları ve cinleri ve de dilediği diğer mahlukatı tekrar yaratacaktır. Mükellefler; insânlar ve cinler için artık ölüm olmayacaktır. İnsânlar ve cinler ebedî bir yaşam için Cennete ya da Cehenneme yerleştirileceklerdir.

Kıyâmetin kopması, İsrâfil aleyhisselâm'ın boynuz şeklinde olan Sûr'a üfmesi ile olacaktır. Tekrar dirilme de yine İsrâfil aleyhisselâm'ın Sûr'a ikinci defa üfmesi ile gerçekleşecektir. Allâh'ü Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Sûr'a üflenir ve Allâh'ın dilediği kimseler dışında göklerdeki ve yerdeki herkes çarpılıp yıkılmıştır. Sonra ona bir daha (ikinci kez) üflenir. O anda onlar ayağa kalkar ve bakınmaya başlarlar.” [Zümer: 39/68]

Kıyâmetin zamanı hakkında kullara kesin bir şey bildirilmemiştir. Ancak kıyâmetin küçük ve büyük alâmetleri bildirilmiştir. Allâh'ü Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Kıyâmetin ne zaman kopacağına bilgisi yalnız Allâh'a âittir.” [Fussilet: 41/47]

“İnsânlar senden kıyâmetin zamanını soruyorlar. Onlara de ki: Onun bilgisi ancak Allâh katındadır. Ne bilirsin, belki de zamanı yakındır.” [Ahzâb: 33/63]

İlmin kaldırılması, otuz kadar yalancı deccâlin çıkması, depremlerin çoğalması, fitnelerin artması, zina ve içkinin yayılması, ölüm olaylarının artması, emânet mefhûmunun kalmayışı, câmilerin süslenmesi, çobanların yüksek binâlar dikmede birbiriyle yarışması ve Yahûdiler ile savaşılması kıyâmetin küçük alâmetlerinden bazılarıdır. Mehdi'nin gönderilmesi, Deccâl'in çıkması, İsâ aleyhisselâm'ın semâdan yeryüzüne âdil bir hükümdar olarak inmesi, bu inişinde haçı kırıp Deccâl'i ve domuzu öldürmesi, cizyeyi kaldırması, Ye'cüc ve Me'cüc çıktığında onların helâki için duâ etmesi, doğuda, batıda ve Arab yarımadasında yer ve toprak çökmelerinin olması, gökyüzünden kalın bir duman tabakasının inip yeryüzünü kaplaması, Kur'ân'ın yeryüzünden kaldırılması, güneşin batıdan doğması, Dabbe-i Arz'ın yani dört ayaklı konuşan bir hayvanın peydah olması, Yemen yakınında bir şehir olan Aden'de bir ateşin çıkıp insânları Şam'a doğru

sürmesi ise kıyâmetin büyük alâmetlerindendir.

Bu nedenle yavrum! Zamanı bizlere bildirilmemiş fakat gerçekleşmesi kesin ve kaçınılmaz olan kıyâmete ve onun alâmetlerine inan! İnancın seni ibâdete sevketsin. Allâh'ın emrettiklerini yerine getirerek ve yasakladıklarından da sakınarak O'nun rızâsını kazan! Asla kıyâmeti ve kıyâmetle birlikte yaşanacak olanları unutanlardan olma!

Kabir hayatı, sorgusu, azâbı ve nimetleri haktır,

Haşr, hesâb, mizân, şefâat, sırât ve havz haktır,

Ey güzel yavrum! Müslümanlar olarak bizler, kabir hayatına, sorgusuna, azâbına ve nimetlerine inanırız. Yine bizler, haşra, hesâba, mizâna, şefâata, sırâta ve havza inanırız. Bunlara inanmayı âhirete îmândan biliriz ve hiçbirini inkâr etmeyiz.

Kabir, âhîret yolculuğunda durulacak olan ilk duraktır. Kabir hayatı vardır ve hakîkattir. Kabir, mü'min bir kimse için nimetleneceği Cennet bahçelerinden bir bahçe gibi olacaktır. Kâfir bir kimse için ise azâb göreceği Cehennem çukurlarından bir çukura dönüşecektir.

Kabirde ölüye; rabbi, dîni ve nebîsi hakkında üç soru sorulacaktır. Mü'min bir kimse kabirde kendisine sorulacak olan “rabbin kim?” sorusuna “rabbim, Allâh’u Teâlâ’dır”, “dînin nedir?” sorusuna “dînim İslâm’dır”, “nebîn kim?” sorusuna “nebîm, Muhammed sallallâ-

hu aleyhi ve sellem’dir” cevâblarını verir. Kâfir olarak ölen kimse ise soruların hiçbirine cevâb veremez.

Haşr, kulların tamâmının diriltildikten sonra toplanacakları Arasat meydanına sürülmeleridir. Tüm kullar kabirlerinden kalkar, ayaklarına bir şey giymeden, çıplak ve sünnetsiz olarak, yanlarında hiçbir şey olmaksızın mahşer yerine doğru hızlıca giderler.

Arz ve hesâb, kulların Allâh’u Teâlâ’nın huzuruna çıkartılması ve tüm amellerinin O’na arzedilip hesâba çekilmesidir. Allâh’u Teâlâ, kullarını yaptıkları tüm amellerden sorguya çekecektir. Yapılan bir iyiliği on katıyla mükâfatlandırırken, yapılan bir kötülüğü ise ancak kendi miktarında cezâlandıracaktır ve hiçbir kimse haksızlığa uğratılmayacaktır.

Mizân, kulların arz ve hesâbtan sonra tüm amellerinin ya da amellerinin yazıldığı sâhifelerin tartıldığı şeydir. Allâh’u Teâlâ, hesâb günü kullarının hesâbını bu terâzide görecektir.

Havz, Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem için Kevser nehrinden inen suyun toplandığı havuzdur. Bu havuzdan Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem’in ümmetinden mü'min olanlar içeceklerdir.

Sırât, kulların mizândan sonra üzerinden geçecekleri kıldan ince kılıçtan keskin köprüdür.

Bu nedenle yavrum! Kabir hayatına, sorgusuna, azâbına ve nimetlerine, haşra, hesâba, mizâna, şefâata, sırâta ve havza inan! Hiçbiri hakkında şüpheye düşme! Bil ki! Ölüm kaçınılmaz bir olaydır ve her canlı onu yaşayacaktır. Ölüm âhîret hayatının başlangıcıdır, kabir ise

ilk durağıdır. Bu durakta kıyâmete kadar kalınacaktır. Sonra Allâh’u Teâlâ bizleri tekrar diriltecek ve hesâb başlayacaktır. Her hak sâhibi hakkını alacaktır. İbâdetler ve günahlar mizânda tartılacak sonucunda Allâh’u Teâlâ hükmünü verecektir. Akabinde kullar sırâta yönlendirilecek îmân ve sâlih amel ehli olanlar sırâtı geçerek Cennete gireceklerdir. Sırâtı geçemeyenler ise Cehenneme gireceklerdir. Bunlara inanmayı âhirete îmândan bil ve hiçbirini asla inkâr etme! Allâh seni Cennet ehlinde kılın. Allâhumme âmîn.

Şefâat vardır, Rabbimiz bazılarını bağışlayacaktır,

Ey güzel yavrum! Müslümanlar olarak bizler, şefâate inanırız. Şefâat, Kıyâmet gününde Allâh’ın izin verdiği kimselerin, kendilerine izin verilen kimselere günahlarının bağışlanması, Cennete girmeleri ve derecelerinin artması husûsunda Allâh’u Teâlâ’ya duâ etmeleridir. Allâh’ın şefâat etmelerine izin verdiği kimseler, peygamberler ve melekler başta olmak üzere sıddıklar, âlimler, şehitler ve mü’minlerdir. Kendilerine şefâat edilmesine izin verilen kimseler ise her ne kadar günahkâr da olsalar tevhit üzere ölen kullardır. Allâh’u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Rahmân’ın yanında söz almış olanlardan başkası şefâat yetkisine sâhib olmayacaktır.” [Meryem: 19/87]

“Onlar, Allâh’ın râzi olduğu kimselerden başkasına şefâat etmezler ve hepsi O’nun korkusuyla titrerler.” [Enbiyâ: 21/28]

Hesâb günü şefâat edecek kimselerin ilki Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem’dir. İnsânlar, Arasat meydanında sıkıntıları artıp uzun süre orada bekledikten sonra kendilerine Allâh’ın katında bu sıkıntılarından kurtulmaları için şefâat edecek birini arayarak bütün büyük rasûllere giderler. Onlar âcizliklerini belirtirler. En son olarak da Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem’e gelirler. Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem onların bu isteğini kabul eder.

Zîrâ o, rasûller arasında en üst makamdadır. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, Arşın önüne gelir ve secde eder. Allâh’u Teâlâ, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’e secde halinde iken daha önce bilmediği birçok zikir, hamd ve şükrü O’na ilham eder. O da bu ilham edilen zikir ve hamdlerle Rabbinden şefâat edebilmek için izin ister. Bu, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’in edeceği büyük şefâattir. Bunun gibi Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’e ait başka şefâatler de vardır.

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’e âit olan ikinci şefâat, Cennet ehlinin Cennete girebilmesi için olan şefâattir.

Üçüncü şefâat, günahları ile sevâbları eşit olanların Cennete girebilmeleri için olacak şefâatidir.

Dördüncü şefâat, Cehenneme girmeyi hak etmiş bazı Müslümanların ateşten kurtulup Cennete girmeleri için olacak şefâattir.

Beşinci şefâat, Cennet ehlinin Cennetteki derecelerinin artması için olacak şefâattir.

Altıncı şefâat, Cennete hesapsız, sor-

gusuz ve azâb görmeden girecek olan kimseler için olacak şefâattir.

Yedinci şefâat, Cehenneme büyük günâhları yüzünden girenlerin Cehennemden azat edilip Cennete girebilmeleri için olacak şefâattir.

Sekizinci şefâat, Cehennem azâbını hak edenlerin azâblarının hafifletilmesi için olacak şefâattir.

Bu nedenle yavrum! Şefâate inan ve onu sakın inkâr etme! Şefâatin sâhibinin Allâh'ü Teâlâ olduğunu bilerek şefâatı ancak O'ndan iste!

Ruyetullâh haktır, î mân ehli Rablerine bakacaktır,

Ey güzel yavrum! Müslümanlar olarak bizler, ruyetullâha inanırız. Ruyetullâh hak ve gerçektir. İ mân ehli olan mü'minler, Cennetten âlemlerin Rabbine bakacaklar ve O'nu göreceklerdir. Allâh'ü Teâlâ'nın Cennetten görülmesi hakîkaten gerçekleşecektir ve mü'minler bu nimetin lezzetini alacaklardır. Kâfirler ise bu yüce nimete asla nâil olamayacaklardır. Allâh'ü Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Yüzler vardır ki, o gün ışı-ışıl parlayacaktır. Rablerine bakacaklardır.” [Kiyâmet: 75/22-23]

Bu nedenle yavrum! Ruyetullâh'a inan ve ondan şüphe etme! Ruyetullâh âhiret nimetlerinin en değerlilerindedir, sakın onu inkâr ederek ondan mahrum kalma! Ruyetullâh nimetini kazanabilmek için çokça ibâdet et ve bu nimete kavuşmayı Rabbimizden duâlarında iste! Allâh seni bu nimete ulaştırsın. Allâhumme âmin.

Cennetin nimetleri ve Cehennemin azâbı haktır,

Onlarda sonu gelmeyen ebedî bir hayat olacaktır,

Tevhîd ile Rabbimize kavuşanlar seviyeceklerdir,

Şirk ehli ise pişmanlık içinde azab göreceklerdir,

Ey güzel yavrum! Müslümanlar olarak bizler, Cennete ve nimetlerine, Cehenneme ve azâbına, Cennet ve Cehennemin ebedî olduğuna inanırız. Cennetin nimetleri ve Cehennemin azâbı haktır. Allâh'ü Teâlâ, Cenneti mü'minlere mükâfat ve esenlik, Cehennemi ise kâfirlere cezâ ve zillet yurdu olarak yaratmıştır. Cennet ve Cehennem hakîkat olarak mevcuttur. Fâni değillerdir, yok olmazlar ve kaybolmazlar. Ne Cennet ehlinin nimetleri ne de Cehennem ehlinin azâbı bitici ve zâil olucu değildir. Mü'minler Cennette, kâfirler ise Cehennemde ebedî olarak kalacaklardır. Allâh'ü Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Onlar için orada ebediyyen kalmak üzere altından ırmaklar akan Cennetler hazırlanmıştır. İşte bu en büyük başarıdır.” [Tevbe: 9/100]

“Gerçekten Allâh, kâfirleri lanetlemiş ve onlar için ‘cılgin bir ateş’ hazırlamıştır. Onlar, orada ebedî olarak kalacaklardır. Hiçbir velî ve hiçbir yardımcı bulamayacaklardır.” [Ahzâb: 33/64-65]

Tevhîd ile Rabbimize kavuşan mü'minler sevineceklerdir. Cennetlerde ebedî nimetler içinde Allâh'ü Teâlâ'nın ikrâmı ile sonsuz saadeti ve mutluluğu yaşayacaklardır. Şirk ehli ise tarifi imkânsız pişmanlıklar içinde olacaklar Cehennemde sonsuz olarak azâb göreceklerdir. Onlara hiçbir nimet verilmeyecek ve hiçbir yardım da görmeyeceklerdir. Yiyecekleri zakkum, içecekleri kan ve irin olacaktır.

Bu nedenle yavrum! Cennete ve Cehenneme inan, her ikisinin de şu an hâli hazırda var olduklarını bil! Her ikisi de ebedî bir hayat için yaratılmıştır. Cenneti Allâh'ü Teâlâ'dan iste, Cehennemden de Allâh'ü Teâlâ'ya sığın! Kendi nefisini tehlikeye atma! Tevhîd inancından bir an olsun ayrılma ve sâlih amel işlemekten de geri durma! Allâh sana rahmet etsin ve seni kulluk mesleğinde başarılı kılsın. Allâhumme âmin.

İşte sana, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaât inancı üzere âhirete nasıl îmân edilmesi gerektiğini kısaca açıkladım. Sakın bu inançtan ayrılma! Zamanlar ve mekânlar değişse de îmân değişmez. İnsânlar ve birtakım şeyler değişir ancak âhiret inancı ve âhirette olacak olan şeyler değişmez. Bizim âhiret inancımız da diğer inanç esaslarımız gibi sâbittir.

TEFEKKÜR NOTLARI

HADİS İLMİNDE MUKSİRÜNÜN ÖNEMİ

Enes Lütfü

İlmінде hiçbir noksanlık bulunmayan el-Alîm olanın ismiyle... Hamd, övgüye muhtaç olmaksızın ona en layık olan Rabbimizdir. Salât ve selâm, ümmetin daimî muallimi olan Nebîmiz aleyhisselâm'a ve O'nun güzide talebeleri olan Ashâb-ı Kirâm'ın üzerine olsun. Al-lâh'ın emri ve Rasûl'ün Sünneti üzere bulunan tüm kardeşlerimize de selâm ederek sözlerime başlarım.

Bu sayımızı yüce dînimizin çok değer verdiği "İlim" kavramına ayırdık. Der-gimizin kıymetli yazarları, siz değerli okurlarımıza faydalı olabilmek için sayımızın konusu hakkında kalem oynatmış bulunmaktadırlar. Biz de naçizane bu yazımızda hadîs ilmîyle alakalı bir terim olan "Muksirûn" kavramını açıklayarak birkaç izahta bulunmaya çalışacağız, inşâllâh. Rabbimiz, say'ı gayretlerimizi kabul buyursun ve maksadını hâsıl eylesin, Allâhumme âmin.

Muksirûn Ne Demek?

Hadîs-i şerifler, malum olduğu üzere Allâh Rasûlü aleyhisselâm'ın sözlerinden veyahut fillerinden haber veren rivâ-

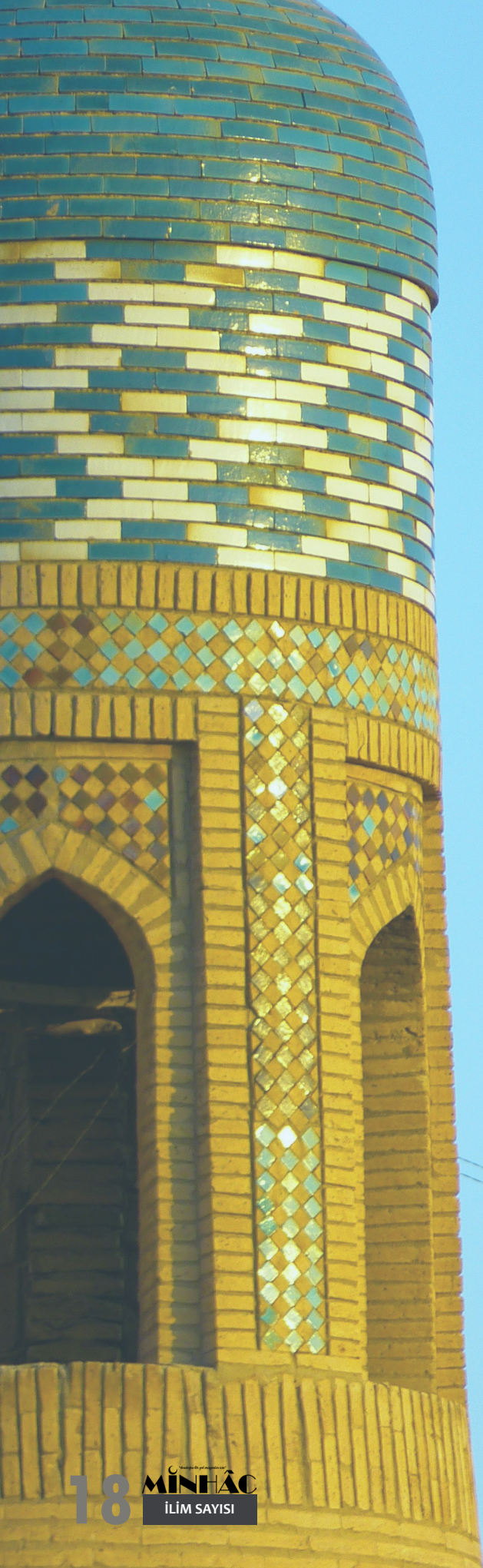
yetlerdir. Rivâyet zincirlerinin başında Rasûlullâh sallâhu aleyhi ve sellem'in sâdık ashâbı gelmektedir. Rivâyet ettikleri hadîs sayısı bakımından sahâbiler "Muksirûn ve Mukillûn" olmak üzere iki grupta incelenirler. Ölçü olarak esas alınan sayının alimler tarafından farklılık göstermesiyle birlikte; "binden fazla hadîs rivâyet etmiş olan sahâbiler bütünlüğüne "muksirûn" denilmektedir." Bu tanım dışında kalarak binden daha az hadîs rivâyet eden sahâbî râvilerimiz ise "mukillûn" olarak anılmaktadırlar. Tabî olarak ashâbın çoğunluğunu mukillûn grubu oluşturmaktadır. Allâh'u Teâlâ, Ashâb-ı Kîrâm'ın her birinden razı olsun, Allâhumme âmin.

Kimler Muksirûndandır?

Muksirûndan oldukları kabul edilen sahâbîlerin sayısı yedidir. O "yedi isim" sırasıyla şöyledir:

1) Ebû Hureyre (H.58/M.672)

Ebû Hureyre künyesiyle meşhur olan sahâbîmizin asıl ismi; Abdurrahmân b. Sehr ed-Devsî' dir.

En fazla hadîs rivâyet eden sahâbî olarak muksirûn tabakasında birinci sırayı almıştır. Kendisi Yemen'in Ezd kabilesinin Devs kolundandır. Rasûlullâh aleyhisselâm ile buluşması Hayber fetihine denk gelmektedir. Peygamberimizle olan birlikteliğinde kendisini sadece ilme adanmış ve Ashâb-ı Suffe'de yerini almıştır. Diğer insanlar tarımla, hayvancılıkla veyahut ticaretle meşgulken, Ebû Hureyre radiyallâhu anhu sadece Rasûlullâh'ın yanında ilim öğrenmekle meşguldü. Bu şekilde Rasûlullâh aleyhisselâm'dan sadır olan birçok şeyi ümmette rivâyet etme şerefine nâil olmuştur. Yapılan tespitlere göre Ebû Hureyre radiyallâhu anhu'nun rivâyet ettiği hadîslerin toplam sayısı; 5374 hadîstir. Allâh Azze ve Celle ondan razı olsun, Allâhumme âmin.

2) Abdullâh b. Ömer (H.72/M.692)

İbn Ömer olarak anılan Abdullâh radiyallâhu anhu, ikinci İslâm halifesi olan Ömer bin Hattab radiyâllahu anhu'nun oğludur. Hafsa annemizin kardeşi olması hasebiyle de Peygamberimiz aleyhisselâm'ın kayın biraderi olmaktadır. Ebû Hureyre radiyallâhu anhu'dan sonra en çok hadîs rivâyet eden sahâbîdir. Çok küçük yaşta î mân şerefini elde etmiştir. Yaşadığı hayatı boyunca Rasûlullâh aleyhisselâm'a çok büyük hayranlık duymuş, tabiri caizse O'nu kendine rol model edinmiştir. Bu hayranlığı onu her an her yerde Peygamberimiz gibi hareket etmeye sevk ediyordu. Rivâyet etmiş olduğu hadislerde de lafızların birebir olmasına da dikkat göstermiştir. Abdullâh ibn Ömer radiyallâhu anhumân'nın rivâyet ettiği hadislerin toplamı; 2630 hadîstir. Allâh Azze ve Celle ondan razı olsun, Allâhumme âmin.

3) Aişe bnt. Ebî Bekir (H.58/M.678)

Aişe radiyallâhu anhâ Rasûlullâh aleyhisselâm'ın en çok sevdiği eşidir. Ayrıca birinci İslâm halifesi olan Ebu Bekir radiyallâhu anhu'nun kızıdır. Çok küçük yaşta îmân şerefini elde etmiş ve cahiliye hayatı olmamıştır. Kendisi keskin bir akla ve parlak bir zihne sahibti. Peygamberimizi çok iyi anlıyor ve meseleleri iyi idrâk edebiliyordu. Allâh Rasûlü'nün vefatından sonra insanlar birçok meseleyi Aişe annemize danışmak için geliyor, Rasûlullâh'ın öğrettiklerinden dinleyip dönüyorlardı. Aişe radiyallâhu anhâ'nın rivâyet ettiği hadîslerin toplamı; 2210 hadîstir. Allâh Azze ve Celle, annemizden razı olsun, Allâhumme âmin.

4) Enes b. Mâlik (H.93/M.712)

Enes bin Mâlik radiyallâhu anhu Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in küçük hizmetkârı, ümmetin ise büyük hâdimidir. Kendisi Ensarın Hazrec kabilesine mensubtur. Küçük yaşta îmân şerbetini içmiş, cahiliyeden korunmuştur. Peygamberimiz aleyhisselâm, Medine'ye hicret ettiğinde kendisi henüz on yaşındaydı. Annesi Ümmü Süleym validemiz onu Peygamberimize hizmet etmesi için vermişti. Enes radiyallâhu anhu, on yaşından itibaren Peygamberimizin yanından hiç ayrılmamış, O'nun vefatına kadar hizmetini sürdürmüştür. Bu vesileyle Peygamberimiz aleyhisselâm'dan çok şeyler duymuş ve çok şeyler öğrenmişti. Duyduklarını ve öğrendiklerini ümmete rivâyet etmiş muksirûn tabakasından yerini almıştır. Enes radiyallâhu anhu'nun rivâyet ettiği hadîslerin toplamı; 2286 hadîstir. Allâh Azze ve Celle ondan razı olsun, Allâhumme âmin.

5) Abdullâh b. Abbâs (H.68/M.687)

Tercümânu'l Kur'ân lakabının sahibi olan ibn Abdullâh radiyallâhu anhumâ, hicretten üç yıl önce Mekke'de dünyaya gelmiştir. Kendisi Abbâs radiyallâhu anhu'nun oğlu olmasıyla Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in amcasının oğlu olmaktadır. Ayrıca Peygamberimizin kıymetli eşi olan Meymune annemiz de ibn Abbâs radiyallâhu anhumâ'nın teyzesi olmaktadır. Bu yakınlığı itibarıyla Abdullâh radiyallâhu anhu Peygamberimizin evinde birçok defa konukluk etmiş ve birçok işinde Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'e şahid olmuştur. Samimi hizmetleri sebebiyle Peygamberimizin; "Allâh'ım! Ona kitâbı öğret" duasına nâil olmuştur. Tefsir ve fıkıh konularında otorite kabul edilen ibn Abbâs radiyallâhu anhumâ'nın rivâyet ettiği hadîslerin toplamı; 1660 hadîstir. Allâh Azze ve Celle ondan razı olsun, Allâhumme âmin.

6) Câbir b. Abdillâh (H.74/M.693)

Câbir radiyallâhu anhu Medineli güzide sahabîlerimizden birisidir. Babası Abdullâh ibn Amr bin Haram'dır. Allâh Rasûlü aleyhisselâm ikinci Akabe beyatını gerçekleştirdiği sırada Câbir radiyallâhu da babasıyla birlikte orada bulunmaktaydı. Câbir radiyallâhu anhu o zamanlar daha çocuk yaşlarındaydı. Babasının emri üzere Bedir ve Uhud savaşlarına katılmamıştı. Uhud savaşı babasının şehid düştüğü savaş olmuştur. Babasının şehadetinin ardından Câbir radiyallâhu anhu da birçok savaşlara katılmış mücadelesini göstermiştir. Cihâdın ilmî tarafında bulunmuş ve birçok hadîs rivâyet etmiştir. Kendisinden rivâyet edilen hadîslerin toplam sayısı; 1540 hadîstir.

Allâh ondan razı olsun, Allâhumme âmin.

7) Ebû Sâid el-Hudrî (H.64/M.683)

Ebu Sâid radiyallâhu anhu Medineli olup dedesi Hudre'ye nisbetle el-Hudrî olarak anılmaktadır. Genç yaşına rağmen ilimde liyâkat elde etmiş, zamanla "Medine Müftüsü" gibi saygın lakablarla anılmıştır. İlim öğrenmeyi dünyadaki en değerli şey olarak bilmiş ve ilim talebelerini Rasûlullâh aleyhisselâm'ın vasiyeti olarak anmıştır. Kendisinden öğüt isteyenlere; başta Allâh'tan korkmayı sonra dünya hayatına hak ettiği kadar değer vermeyi tavsiye etmiştir. Ölmeden önce kendi kabir yerini belirleyip çocuklarına kendisini oraya defnetmelerini emretmiştir. Nihayetinde en izzetli insanların defnedildiği Bâki Kabristanlığına defnedilmiştir. Tespit edildiğine göre toplam; 1570 hadîs rivâyet etmiştir. Allâh ondan çokça razı olsun, Allâhumme âmin.

Muksirûn'un Önemi

Muksirûn tabakası önemini Allâh Rasûlü'nün şerefli sözlerini rivâyet etmekle kazanmaktadır. Hadîslerin önemiye Kelâmullâh'ı şerh etme ve Hudûdullâh'ın pratiğe dönüşümünü

gösterme özelliğiyle ortaya çıkar. Dînimizin üç temel ayağı olan; Akîde, Fıkıh ve Ahlâk ilimlerinin bir kaynağı da Hadîs-i Şerif'lerdir/Sünnet'tir. Bu hususta onlara olan ihtiyacımız tekrar temayüz etmektedir. Aşağıdaki başlıklarda Sünnet'in teşrîdeki yerinden bahsederek hadîslerin önemi ve onları rivâyet edenlerin kıymetini daha belirgin hale getirmeye çalışacağız.

a) Sünnet, Kur'ân'ın Müfessîridir

Kur'ân-ı Kerîm; Allâh Subhânehu ve Teâla'nın Rasûlü Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'e Arapça lafız olarak, yirmi üç yılda peyder pey indirdiği mu'ciz kelâmıdır. O kitab ki; bir benzeri bir beşer tarafından asla te'lif edilemez. Onda hiçbir mahlûkun dahli yoktur, olamaz. Yüce Rabbimiz şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz ki zikri/Kur'ân'ı biz indirdik ve onu koruyacak olan biziz." [Hicr: 15/ 9]

Kur'ân-ı Kerîm'in ilâhî ve mahfuz bir kitab olduğu malum olduktan sonra eklemek isterim ki; şeriâtın tamamlanması için Rasûl'ün var olması bir zaruriyettir. Çünkü bizler Kurân'ı Kerîm'deki ilâhî muradı şerh edecek ve onların tatbîkini

gösterecek bir mübeyyine ihtiyaç duyuyoruz. Rabbimiz Allâh Azze ve Celle, Kitâb-ı Şerîf’inde birçok emrini bizlere ilan etmiş fakat tafsilî hükümlerini Sünnet-i Seniyye ile göstermiştir. Misâl olarak; namaz kılınması emri Kur’ân-ı Kerîm’de belirtilmiş, tafsilâtıysa Rasûlullâh sal-lâhu aleyhi ve sellem’in uygulamasıyla gösterilmiştir. Buradan anlaşılması gerekir ki; Sünnet, Allâh Azze ve Celle’nin Kur’ân-ı Kerîm dışında dînin hükümlerini tamamladığı bir yoldur. Öyleyse Rasûlün sünnetinde Allâh’ın razı olmadığı hiçbir şey olamaz. Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

“O, hevasından konuşmaz. O’nun konuştuğu ancak vahiydir.” [Necm: 53/3]

“Sana da bu zikri (Kur’ânı) indirdik ki, insanlara indirileni açıklayasın. Umulur ki düşünürler.” [Nahl: 16/44]

b) Sünnete İttibâ Allâh’ın Emridir

Sünnet-i Seniyye’nin Kurân-ı Kerîm ile bağı ortaya çıktıktan sonra bilinmesi gerekir ki; ona ittibâ etmek Allâh Azze ve Celle tarafından belirtilmiş bir farzdır. Bu hüküm açık bir şekilde Kur’ân-ı Kerîm’de ifade edilmiştir:

“Ey îmân edenler! Allâh’a ve Resûlüne itaat edin.” [Nisâ: 4/59]

Rasûlullâh sallâllahu aleyhi ve sellem, Allâh Azze ve Celle’nin razı olmayacağı bir şey söylememiş bilakis O’nun razı olduğu hükümleri dile getirmiştir. Yani dolaylı olarak Rabbimiz birçok hükmünü bizlere Sünnet vesilesiyle ulaştırmıştır. Bizler Sünnet’e tâbi olmakla zimnen Rabbimizin hükümlerine tâbi oluruz:

“Kim, Rasûle itaat ederse Allâh’a itaat etmiş olur.” [Nisâ: 4/80]

Öyleyse her kim Sünnetten saparsa muhakkak dînden sapmıştır. Hiç şüphesiz ki Sünnet demek “dîn” demektir. Bu çizgi dışına çıkanların çok farklı sapık inançlara kaydıkları aşikardır. Allâh Azze ve Celle bizleri ve tüm inananları korusun, Allâhumme âmîn.

c) Sünnet Dînin Evrenselliğidir

Kur’ân-ı Âzimuşşân, on beş asırdır hiç bozulmadan bugünlere ulaşmış ve bütün insanları hükümlerine muhatab kılmıştır. Bugünden yarına da yüce Rabbimizin dilediği saate kadar dipdiri durmaya ve muassırlarını mükellef tutmaya devam edecektir.

Onunla muhatab tutulan herkesin aynı şekilde Sünnet’e olan ihtiyacı ve ittibâsı kaçınılmaz olacaktır. Bu açıdan düşünüldüğünde Kur’ân-ı Kerîm’in korunması gibi Sünnet-i Seniyye’nin de korunması söz konusudur.

Hadîs-i Şerifler, Allâh’u Teâlâ’nın kelâmı gibi kendisine bir şey eklenilmesinden ve yahut eksiltilmesinden korunmuştur diyemeyiz. Ancak Rasûlullâh sal-lallâhu aleyhi ve sellem’den asırlar sonra gelen bizlerin bile O’na itaat etmesi farzsa, kendisine itaat edebileceğimiz bir Sünnetin var olması gerekmez mi?

İşte bu noktada; yüce Allâh’ın bir ikrâmı olan “Hadîs Usûlü” ilmiyle, gelen rivâyetlerin tetkik edilmesi ve sıhhat derecelerinin belirlenmesi, hadîs-i şeriflerin korunmasında etkili olmuştur.

Hangi hadîsin güvenilir ya da hangi hadîsin uydurma olduğu muhaddîs alimlerimiz tarafından başarıyla neticelendirilmiştir. Açıkçası, kendisine itaat edeceğimiz Sünnet-i Seniyye ilmî bir yolla korunarak günümüze ulaşmıştır.

Bu, yüce Rabbimizin yeryüzünde İslâm dînini kâim kıldığıının işaretidir. Ancak bu hakikat gözünü heva bürümüş olan cühela topluluğuna kapalı bırakılmıştır. Allâh bizi câhillerden olmaktan korusun, Allâhumme âmîn.

Son

Allâh Azze ve Celle'nin yardımıyla "müksirûn" kavramını ele aldık. Şeriati-mizin hududlarından olan Sünnet'i müdafaayı da kendimize bir görev bildik. Bu manada Kur'ânsız bir İslâm'ın düşünüle-meyeceği gibi, Sünnetsiz bir İslâm'ın da düşünüle-meyeceğini ifade etmek istedik. Sahâbemizin bu noktadaki himmet-lerinin ne denli büyük ve önemli olduğunu anlamaya çalıştık. Rabbim, her daim onların izleri üzere olmayı bizlere nasib eylesin, Allâhumme âmîn.

Başta ve sonda hamd Allâh'a mah-susdur. O, dînini en iyi koruyandır. Sün-net'in sahibine de selâm olsun.

Elhamdulillâhi Rabbi'l-âlemin, ve's-salâtu ve's-selâmu alâ rasûlinâ Muham-medîn ve âlihi ve sahabihi ecmâîn...

İRŞAD VAKTİ

İLİM UĞRUNDA

Ali Eren

İlmiyle her şeyi kuşatan, dilediğini ilim nimetiyle nurlandıran Allâh Azze ve Celle'nin adıyla... Allâh'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selâm olsun.

İlmin Allâh katında olan değeri ma-lumdur. Allâh Azze ve Celle şöyle buyur-maktadır:

“Deki: Rabbim! İlmimi arttır.” [Taha: 20/114]

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem yine şöyle buyurmuştur:

“İlim talep etmek kadın, erken her Müslüman'a farzdır.” [İbn Mace]

Buna rağmen ne acıdır ki ilme olan önemin hatta kendisinin ortadan kalk-tığına şahit olmaktayız. İçler acısı olan bu durumu Enes radiyallâhu anhu'dan gelen rivayette, Rasûlullâh aleyhiselâm bize şöyle haber vermektedir:

“İlmin kaldırılması, cehaletin yerleş-mesi, içkinin içilmesi ve zinanın yay-gınlaşması kıyamet alametlerinden-dir.” [Buhari]

İşte âcizane olarak bizler de bu zaman diliminde ilme olan önemin azalmasın-dan dolayı, Allâh'u Teâlâ'nın sâlih kulla-rını hatırlamak adına, onların yaşanmış hikâyelerini kaleme almak istedik. Bu sayede umulur ki bu güzide insanların neden övülmüş olduklarını, Allâh Azze ve Celle'nin onların hayatlarını neden bu denli bereketli kıldığını bir nebze olsun anlarız. Ve yine umulur ki onların o bere-ketli isimleri ve kıssaları çiçekleri solma-ya yüz tutmuş bahçelerimize hayat suyu olur. Rabbim faydalı kılsın. Allâhumme âmin.

İlim Uğrunda Yaşanmış Hikâyeler:

Musa Aleyhiselâm'ın Rihlesi

Söze, Musa aleyhiselâm'ın konuy-la ilgili kıssasından başlamak istiyorum. Buhari rahimehullâh, Sahih'inin Kitâbu'l-İlm kısmında şöyle bir başlık açar: **“Musa aleyhiselâm'ın denizden Hızır aleyhiselâm'a gitmesi ve “Sana verilen doğru bilgiden öğrenmek için seninle gelebilir miyim?”** [Kehf: 18/66] ayet-i kerimesi hakkında söylenenler bahsi.”

Sonra da İbn Abbas radiyallâhu anhumâ'ya varan ravi zinciriyle şunları nakleder:

“İbni Abbas’la Hür b. Kays el-Ferazi, Musa aleyhiselâm’ın Kur’ân-ı Kerîm’de adı geçen arkadaşının kim olduğu konusunda anlaşmazlığa düştüler. İbn Abbas, Hızır olduğunu söylüyordu. Bu sırada oradan geçmekte olan Ubeyy b. Kab’ı yanına çağırdı ve dedi ki: ‘Şu arkadaşımın ben, Musa aleyhiselâm’ın aradığını bulmak için yol sorduğu arkadaşını hakkında anlaşmazlığa düştük. Sen onunla ilgili olarak Peygamberimizden bir şey duydun mu?’ O da: ‘Evet, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’in şöyle dediğini duydum’ dedi: ‘Musa aleyhiselâm İsrailoğulların’dan bir topluluk içerisinde iken, bir adam gelip ona; ‘Senden daha ilimli birisini tanıyor musun?’ diye sordu. Musa aleyhiselâm; ‘hayır’ deyince, Allâh Azze ve Celle ona şöyle vahyetti: ‘Evet, kulumuz Hızır senden daha çok bilir.’ Bunun üzerine Musa aleyhiselâm onu bulmanın yolunu aradı. Allâh Azze ve Celle de balığı ona delil kıldı ve ona, ‘balığı kaybettiğin an dön, işte orada onu bulacaksın’ dendi.

Denizde balığı izlerken, genç adam Musa aleyhiselâm’a dedi ki, ‘Eyvah, kayaya sığındığımız zaman ben balığı unuttum. Onu bana şeytandan başkası unutturmamıştır... (Musa aleyhiselâm da;) ‘işte, bizim aradığımızda bu idi’ dedi ve izlerinin üzerinde gerisin geriye döndüler. Bunun üzerine Hızır aleyhiselâm ile buluştular. İşte bu, Kur’ân-ı Kerîm’de Allâh Azze ve Celle’nin onların durumlarıyla ilgili olarak anlattıklarındandır.’” [Buhari]

Hafız İbn Hacer rahimehullâh bu hadis-i şerifi şerh ederken şunları söyler:

“Bu bahis, ilim alma yolunda zorluklara katlanmaya teşvikler ile ilgilidir. Çünkü ancak arzu edilen şey uğruna sıkıntılara katlanılabilir. Şerefli ve yüksek bir makama sahip bulunması, Musa aleyhiselâm’ı ilim aramaktan ve bu uğurda, kara-deniz demeden doluşmadan alıkoymamıştır.” [Fethu’l-Bari] Anlaşıyor ki üstün makam ve rütbe dahi olsa, ilim yolunda sıkıntı çekilmiştir. Ve ayrıca, bu kıssada bir Peygamberin ilim ehline karşı tevazu ve sabrı ön plana çıkmaktadır.

Ebu Zerr radiyallâhu anhu’nun Azmi

Konumuza sahabeden Ebu Zerr radiyallâhu anhu ile devam ediyoruz. Mekke’den bir Peygamber çıktığı haberi üzerine Mekke’ye ilk geldiği zaman başına gelenler meşhurdur. Kardeşinin oğlu Abdullah b. Samit el-Gifari nakleder:

“Ebu Zerr radiyallâhu anhu anlattı: ‘Mekke’ye gittim. Zayıf ve gariban bir adam bulup durumu ona sordum -zira zayıflar, genellikle kötülüklerden emin olan kimselerdir- dedim ki: ‘Sabii dediğiniz o adam nerededir? Bana döndü ve: ‘Sabii ha!’ Diye bağırınca, vadide bulunanlar, taş, kemik ne varsa hepsini yağdırdılar. Bayılıp düşmüştüm. Kalktığımda kırmızı taşlara dönmüştüm. -Cahiliyede diktikleri taşların yanında kurban kestikleri için taşlar kana bulanırdı.- Zemzeme gidip kanlarımı yıkadım. Zemzem suyundan başka yiyeceğim yoktu. Yine de beslendim. Hatta göbeğim yağ bağladı. Açlıktan hiçbir eser duymadım.’” [Müslim]

Kıssanın devamında Ebu Zerr radiyallâhu anhu, Rasûlullâh aleyhiselâm ile ilk tanışmasını yapacaktır. Ve sonra Ebu Bekir radiyallâhu anhu, onu evine götürüp karnını doyuracaktır.

Sahabilerimizin ilim ve hak uğrunda çektiklerinden sadece bir örnek... Ebu Zerr radiyallâhu anhu Mekke'de tam on beş gün ve on beş gece, açlık ve musibet karşısında yılmadan kalmıştır. Tek derdi hakkı arayıp bulmaktı. Onun bu sebatı, ilim uğrunda çekilen zorluğa oldukça güzel bir örnektir.

Bir Kelime İçin Yolculuk

Şimdi de Tabiinden olan abid, fakih (Mesruk b. Ecda' el-Hemedani) el-Yemeni el-Kufi rahimehullâh ile ilgili habere bakalım. İbni Abdulber rahimehullâh nakleder:“Mesruk tek bir kelime için sefere çıkmıştır. Ebu Said de -Hasan Basri olmalı- yine bir kelime için çıkmıştır.” [Camii Beyanil-ilm]

Değerli selefimizin, nasıl böylesi ilme sahip olduğu aslında ortadadır. Bugün, bizler için imkânlar artmış ve ilme ulaşmamız oldukça kolaylaşmıştır. Buna rağmen ilim taleb edenlerin sayısı üzücü boyuttadır. Azimler tükenmiş, hedefler körelmiştir. Ne hazindir ki dünyevî dertler ilmin önüne çoktan geçmiş durumdadır.

Cansız Varlıklar Gibi Sabretmek

İbnul-Medini rahimehullâh diyor ki:

“Şa'bi'ye, bütün bu ilmi nasıl öğrendin?” diye sordular. O da: ‘Duyduklarımın güvenmemek, diyar diyar dolaşmak, cansız varlıklar gibi sabretmek ve karga gibi erken davranmakla’ diye cevap verdi.” [Tezkiretu'l-Huffaz]

İlim elde etmek oldukça meşakkatli bir yoldur. Rasûlullâh aleyhiselâm bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuştur: “İlim, ancak öğrenim ile dir.” [Taberâni] Kişi ilme ömrünü vermediği müddetçe ilim ona bir şey verecek değildir. Görüldüğü üzere Şa'bi rahimehullâh, ilim uğrunda büyük bir kesb ortaya koymuştur. Ve sonucunda da onun ismini şu an bile zikretmekteyiz.

Gece Karanlığında Hadis Kaydetmek

Darimi rahimehullâh, değerli Tabii Sa'id b Cübeyr rahimehullâh'dan şöyle nakleder:“İbni Abbas'la beraber geceleyin Medine yolunda yürüyorduk. Bir taraftan o hadis anlatıyordu. Ben de onun anlattıklarını semerin önüne kaydediyor, sabah olunca da yazıyordum.” [Darimi]

Gece karanlığında, teknolojik imkânlarla sahip olmadan hadis kaydetmek! Ne kadar kolay olabilir ki? Bugün ise Allâh Azze ve Celle bizlere her türlü imkânı sunmuşken, bizler âdeta ilme küsmüş durumdayız. İlme küstüğümüzden dolayı, bu haberleri anlamak da güçlük çekiyoruz. Allâh Azze ve Celle şöyle buyurmaktadır:

“(Bu örnekleri) yalnızca âlimler akleder.” [Ankebut: 29/43]

Evladının Varlığından Habersiz Kalmak

İbnu'l Kasım rahimehullâh anlatıyor:

“On yedi sene Malik'in kapısında aldım. Orada ne bir şey sattım ne de bir şey satın aldım. Yanında kaldığım bir sırada, Mısır'a gitmekte olan birisi geldi. Ağzı burnu burkallı bir delikanlıydı.

Yanımıza girdi, Malik'e selâm verdiv e 'İbnü'l Kasım aranızda mı?' diye sordu. Beni gösterdiler. Gelerek gözlerimi öpmeye başladı. Onda bir koku hissettim. Evlat kokusu gibi. Bir de ne göreyim, oğlum değil miymiş?"

İbnu'l Kasım, annesi ona hamileyken terk edip çıkmıştı. Amcasının kızıydı o. Seferde çok uzun kalacağı için, onu dileğini yapmakta serbest bırakmıştı. O da beklemeyi tercih etmişti. [Tertibu'l-Medarik]

Hanımlar ve çocuklar, Allâh Azze ve Celle'nin bize sunduğu büyük bir sınavıdır. O -Azze ve Celle- şöyle buyurmaktadır:

"İnsanlara kadınlar, oğullar... gibilerinden şehvet sevgisi bezendi." [Ali İmran: 3/14]

İbnu'l Kasım rahimehullâh ise ilim uğrunda öyle fedakâr davranmıştır ki ailesinden vazgeçmiştir. Herkese olduğu gibi ona da ailesi sevimliydi. Ancak doğru ya! Ulema'nın ilk eşi her zaman ilim olmuştur.

Hasır Üzerinde Uyumak

Zevkani rahimehullâh diyor ki:

"Taberâni'ye, çok hadis rivayet edebilmesinin hikmetini sordular; 'Otuz yıl hasır üstünde uyudum' diye cevapladı." [Tezkire]

Taberi, elde ettiği ilim için birçok hikmet sayabilirdi ama özellikle yatak konusuna değinmiştir. Gerçekten de bakıldığında yatma yerinin önemi, özellikle ilim ve ibâdet konusunda etkin bir faktördür. Rahat yerde yatanın uyanması zordur. Uyanamayan kişi de birçok şeyden gafil kalmıştır. Günümüzün yatakları öyle konforludur ki uykuyu ilme, hatta çoğu zaman ibâdete tercih etmek çok daha kolay. İşte selefimiz, o rahat yatağından, çok uzun zaman uzak kalmıştır. Onlar uykunun vereceği rahatlığı kabre ertelemişlerdir. Ayrıca, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in de yatağının hasırdan olduğunu çoğumuz bilmekteyiz.

Çiğ Balık Yemek

Zehebi rahimehullâh; Ali b. Ahmed el-Harzemi rahimehullâh'ın, İbn Ebu Hatim rahimehullâh'dan şöyle duyduğunu kaydeder:

“Mısır'da yedi ay kaldık ki bir çorba dahi içmedik. Gündüz hadis üstadlarını dolaşıyor, gece olunca da yazıp karşılaştırma yapıyorduk. Bir gün bir arkadaşımla bir şeyhe gitmiştik. Hasta olduğunu söylediler. Dönerken balık gördüm. Hoşuma gitti, satın aldım. Eve vardığımızda başka bir üstadın vakti gelmişti bırakıp gittik. Balık üç gün bekledi. Kokmaya başlamıştı. Kızartmaya zaman bulamadığımızdan onu çiğ yedik.” Ve ilave eder: “İlim, beden rahatlığıyla elde edilmez!” [Tezkire]

“Hatır için çiğ tavuk yenir” derler. Çiğ tavuk yenir mi bilmiyorum ama, selefimiz ilim için çiğ balık yemiştir.

Yoksulluğun Verdiği Ezici Çaresizlik

Şimdi âlim Halil b. Ahmed el-Ferahi-

di'nin ilim uğrunda düştüğü duruma bakalım. İbni Hallikan, hayatını yazarken onun fakirliği ve yoksulluğu konusunda, talebesi Nadr b. Şumeyl'den şunları nakleler: “Halil, Basra'da kamıştan bir kulübede kalırdı. Ondandır alanlar onun sayesinde nice varlıklar elde ederlerken onun iki kuruşu bile yoktu. Bir gün şöyle dediğini duydum: ‘Kapımı üzerime kilitliyorum ki, kederlerim onu dışına taşmasın.’” [Vefeyat]

Okurken hüzünlenmemek mümkün değil. Ama asıl üzülmeye gerekenler, ilimden gafil olanlardır. O sâlih zâtlar, dünya ve ahiret saadetine ulaştılar, inşaallâh. Gaflet uykusunda olanlar ise nasıl olacağı tahmin bile edilemeyen âkibetlerine yaklaşmaktadırlar.

Giyecek Elbise Bulamamak

Yazımıza konuyu özetler nitelikte bir haberle son vermek istiyoruz. Hatip el-Bağdadi rahimehullâh, Buhari rahimehullâh'ın hayatını anlatırken, Ömer b. Hafs el-Aşkar'ın şu sözlerini nakleler: “-Basra'da hadis yazmakta iken, Buhari'yi birkaç gün kaybettik. Aradık ve onu nihayet bir evde çıplak bulduk. Her şeyi bitmiş, yanında hiçbir şeyi kalmamıştı. Bir araya geldik bir miktar para toplayarak bir elbise satın alıp ona giydirdik. Sonra onunla beraber hadis yazmaya çıktık.” [Tarihu Bağdat]

İslâm'a gerçek değeri verip uğrunda her şeyinden olmak ve en sonunda çıplak kalmak nasıl bir duygu asla bilemeyeceğiz. Çünkü bizler, yarın hangi gömleğin altında hangi paltolunu ya da şalvarı giymenin derdine şimdiden düşmüşüz. Dünya, ona değer verenin; ahiret yurdu ise, Allâh'u Teâlâ için dünyasından vazgeçenindir.

Hatime:

İşte Allâh Azze ve Celle'nin îmânlarını kemal derecesine ulaştırdığı sâlihler ve onların yaşanmış hikâyelerinden sadece birkaçı... Onlar, göl kenarlarında, meyve ağaçlarının altında ilim tahsil etmediler. Bilakis gecenin karanlığı, çölün kavurucu sıcağı, açlık ve susuzluk, gurbet, yoksulluk, ezici çaresizlik, kimsesizlik ile sınandılar ve bunlara rağmen ilme olan iştiaqları hiç azalmadı, daha da arttı.

Ulvî olan gayelerine öyle motive oldular ki yollarındaki taşlar ve dikenler onlara engel olamadı. Sonuçta Allâh Azze ve Celle onları, bu sayede dünyanın ve ahiretin saadetine kavuşturdu. Allâh Azze ve Celle'nin razı olduğu bu kervana katılmak, inşallâh bizleri de dünyanın ve ahiretin saadetine ulaştıracaktır. Peki ya bizler, Allâh Azze ve Celle'nin razı olduğu bu yolda sabit duracak bir azme sahip miyiz?

İslâm, nasihat dinidir. Nasihat da eh-linden alınır. Bundan dolayı, İbni Kayyım rahimehullâh'ın, nasihat niteliğindeki şu beyitlerini paylaşarak yazımıza son verelim:

Ey azmi gevşek olan kimse!

Neredesin?

Bu yolda Âdem çok yoruldu.

Nuh bu sebeple ağladı.

Halil ateşe atıldı.

İsmail kurban edilmek için yaratıldı.

Yusuf oldukça düşük bir pahaya satıldı.

Zekeriya ise testereyle ikiye kesildi.

Yahya da ablukaya alınıp kesildi.

Eyüb'e sıkıntı ve hastalık isabet etti.

Davud'un ağlamaları ise oldukça çoğaldı.

İsâ ise, silahsız olarak kaçmak zorunda kaldı ve Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'e her türlü eziyet ve fakirlik dokundu.

Öyleyse oyun ve eğlenceye sen hala devam mı edeceksin?!"

...

Yardım ve başarı, izzet ve şeref Al-lâh'tandır. Kötülüklerim ve hatalarım ise kendi nefsimdendir. Rabbimin razı olmadığı her bir amelimden, O'na tevbe ediyorum ve O'na sığınyorum. Kaybolmuş olan ilmin ehemmiyetini, ümmetimize tekrardan kazandırması için, Rabbimize niyazda bulunuyorum. Velhamdulillâhi Rabbi'l-âlemin.

Selâm ve duâ ile...

SAĞLIKLI BESLENİYORUZ

NE, NEYE YARIYOR?(2)

Olcay Lokman

Minhâc Dergisi'nin "Sağlıklı Yaşamalıyız Köşesi" nin değerli okurları! Bizlere yeni ve faydalı bir yazıda buluşabilmeyi lütfeden yüce Rabbimize hamdederek siz değerli kardeşlerimi Allâh'ın en güzel selâmıyla selâmlarım; es selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekatuhu.

Bir önceki sayımızda Ne Neye Yarıyor? Başlığı altında ele aldığımız konulara devam edeceğimizi belirtmiştik. Bu yazımızda serimize ek olarak son dönemlerde toplumda sıkça rastladığımız yaşam kalitemizi bozan, ele alınması oldukça önemli olan ve zorunlu hale gelen, gece gündüz demeden cildimizi tahriş edip kanatıncaya kadar kaşınmamıza sebep olan cilt hastalıklarından bahsederek onların çözüm yollarına değineceğiz, inşallah. Sonrasında serimize kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Uyuz Hastalığı

Uyuz hastalığı, deride yoğun kaşıntıyla reaksiyon gösteren bir hastalıktır. Bu bulaşıcı hastalık halk arasında "kurdeşen" diye de adlandırılabilir.

Oysaki birbirine benzer reaksiyonlar görülse de uyuz ile kurdeşen aynı hastalık değildir.

Sorunu doğru tespit edip ona göre müdahale etmekte fayda vardır. Bu hastalığın doğal yollarla ve bazı bitkilerden faydalanarak kısa sürede Allâh'ın izniyle nasıl tedavi edileceğini araştırıp bilginize sunmaktan memnuniyet duymaktayım. Yardım ve başarı Allâh'ı Teâlâ'dandır.

Değerli okurlarımız! Şunu iyi bilmeliyiz ki bu ve buna benzer tüm tedavilerden Allâh'ın izniyle verim almak istiyorsak tedavi sürecine istikrarlı bir şekilde sabır göstermemiz gerekir. Şimdi hepimizin kolay ve ekonomik yöntemlerle tedavi olabileceğimiz uyuz hastalığını kısaca tanıyalım.

Uyuz akarları 0,3 milimetre uzunluğunda, sekiz bacaklı parazitlerdir. Bu canlıların cilt üzerinde bulunması şiddetli kaşıntıya sebep olur. Genellikle sonbahar ve kış aylarında artış gösteren bu hastalık son derece bulaşıcıdır.

Uyuzun Oluşma Nedenleri

Uyuz akarlarının bir kişiden diğerine bulaşması için kısa bir süre doğrudan temas, gerekmektedir. Uyuz hastalığının diğer bulaşma şekilleri ise şunlardır:

- Demans
- Yetersiz hijyen
- Yetersiz beslenme
- Aşırı kalabalık ortamda bulunmak gibi durumlardır.

Uyuz Semptomları Nelerdir?

Uyuz semptomları yaklaşık olarak 6 hafta sürmektedir. Uyuz akarlarının en yaygın görüldüğü bölgeler; parmaklar, bilekler, koltuk altları, karın, kalçalar ve kasıktır. Vücudun bu bölgelerinde kırmızı kabarcıklar ile birlikte görülen deri döküntüleri meydana gelir.

Ciltte görülen bu semptomlar nedeniyle şiddetli kaşıntı oluşur. Kaşıntı ihtiyacı, daha fazla kaşınmaya neden olabilir ve bu da ikincil bir cilt enfeksiyonu geliştirme riskini artırmaktadır. Peki uyuz tedavisini bizler evlerimizde yapabilir miyiz? Bunun için nasıl bir yol izlemeliyiz? Gelin bunlara kısaca göz atalım.

Uyuz Tedavisi İçin Evde Uygulanabilen Altı Yöntem

1) Acı Biber Uygulaması: Acı biber cilde uygulandığında kaşıntıyı azaltır ve ağrı hissini hafifletir.

2) Kaplan Balsamı Uygulaması: Kaplan balsamı cilde uygulandığında iltihabı azaltır ve kas ağrılarını hafifletir.

3) Anason Tohumu Yağı Uygulaması: Anason tohumlarından elde edilen yağ,

uyuz akarlarını öldürerek uyuz ve bit tedavisinde uygulanabilir.

4) Neem Yağı Uygulaması: Bu uygulamaya uyuz akarlarını öldürür ve üremelerini engeller. Bununla birlikte ağrıyı azaltır ve kaşıntıyı giderir.

5) Çay Ağacı Yağı Uygulaması: Çay ağacı yağı cilde uygulandığında uyuz akarları ve parazitlerle savaşır.

6) Karanfil Yağı Uygulaması: Analjezik, antimikrobiyal ve anti-inflamatuar özelliklere sahip olan karanfil yağı, uyuzun neden olduğu kabarcıkları ve döküntüleri kurutmak için kullanılır.

Bu tip durumlarda uyuz böceğinin nefret ettiği şeyler ve solunumunu engelleyen Avustralya menşeli yüzde yüz saf ve doğal “Mosmed Çay Ağacı Yağı”ndan kükürt ve söğüt özlü şampuanının (kükürt de bu böcekler için caydırıcı farklı bir maddedir) içine kırk damla kadar damlatarak kullanılması tavsiye edilir. Şampuan olarak kullanıldığında dikkat edilmeli! Gözünüze kaçmaması gerekir! Çünkü yüzde yüz saf çay ağacı yağları çok tahriş edici olup çok da etkilidir. İşe yaraması için saçınıza veya vücudunuza uygulayıp köpürttükten sonra 2-3 dakika kadar saçınızda veya vücudunuzda bekletip sonra durulama yapılması önemlidir. Rabbimiz Teâlâ bu konudan muzdarip kardeşlerimize şifalar nasib etsin. Allahumme âmin.

Gelelim bir önceki sayımızdaki devam etmeyi düşündüğümüz Ne Neye Yarıyor? Konusuna. Değerli okurlarımız dikkat edersiniz ki hemen hemen her yazımda üzerinde önemle durduğum konu; tüm bitki, sebze ve meyveleri zaruri bir durum olmadıkça mevsiminde tüket-

memiz gereğınle ilgilidir. O nedenle bu yazımda da bunu vurgulamadan geçemeyeceğim. Şimdi Allâh'ın izniyle gelelim ilkbahar ve yaz aylarında neler yiyip neler içmemiz gerektiğine... Örneğın fesleğen... Bu Rabbimizin lütfu bitkiyi hepimiz biliriz herhalde? Bir de bununla yakından tanışalım mı?

Hormonları Dengeleyen Bitki Tulsı Nedir?

Fesleğen, stres etkileri ile savaşan ve tüm vücut hormonlarını dengeleyen çok özel bir bitkidir. Ayurveda tıbbında 3000 yıl öncesinden beri kullanılan doğal bir ilaç olarak kabul edilir. Adı halk arasında; Kutsal Fesleğen olarak da bilinen bu bitki, tohumlarından, yapraklarından, çiçeklerinden ve saplarından yararlanılan evde de yetiştirilebilen bir bitkidir. Keskin kokusu ve oval şekilli yaprakları, iyileştirici özellikleri ile öne çıkar. Araştırmacılar, bu fesleğenin organ ve dokuları şu zararlardan koruduğunu belirtir:

- Kimyasal stres.
 - Ağır metaller.
 - Zayıf kan dolaşımı.
 - Aşırı soğuk ve aşırı sicağa maruz kalma.
 - Uzun süren yorgunluk ve fiziksel stres belirtileri.
 - Yoğun egzersizden kaynaklanan rahatsızlıklar.
- Peki Fesleğenin Faydaları Nelerdir?
- Bağışıklık sistemini korur.
 - Üreme ve merkezi sinir sistemini iyileştirir.

- Kalp sağılığını olumlu yönde etkiler.
- Stresi ve kaygıları azaltır.
- Adrenal yorgunluğu önler.
- Yüksek tiroid seviyelerini önler.
- Dengesiz kan şekerini tedavi eder.
- Akne ve sivilceleri giderir.
- Cilt enfeksiyonları ve tahrişleri ile savaşır.
- Diyabete karşı korur.
- Kanserle mücadele eder. Ateş düşürücü olarak kullanılır.
- Yüksek oranda (K) vitamini içerir.
- Hücresel sağılığı destekler ve Allâh'ın izniyle daha burada sayamadığımız birçok faydaları vardır. Sonrasında gelelim son dönemlerde öneminin bilincine varılan insan sağılığı için tartışılmaz etkiye sahip ve yeni yeni yaygınlaşıp kullanılmaya başlanan iyota.

İyot Minareli

İyot eksikliği giderek yaygınlaşan bir mineral eksikliğidir. İyot eksikliği, ciddi sağılık sorunlarına yol açsa da test yapmadan yüksek doz iyot almak da risklidir ve önerilmez. Çünkü fazla iyot almak da sağılık sorunlarına neden olabilmektedir. Bu nedenle önce iyot seviyelerinizi test ettirmeniz gerekir. İyot eksikliğinizin tespit edildiye bir uzman desteği ile takviye kullanmaya başlamanız gerekmektedir.

Başlangıçta daha düşük bir dozla başlamak genellikle en güvenilir olanıdır, ancak almanız gereken iyot miktarı kişisel sağılık durumunuza ve ihtiyaçlarınıza göre değişmektedir.

İyot seviyenizi test ettirmenin dört yolu vardır: Spot idrar testi; en basit ve en hızlı testtir. En yaygın olarak kullanılan yöntemdir. Dakikalar içinde sonuç alınabilir, ancak diğer iyot testleri kadar doğru sonuç vermeyebilir. Kan testi; bu, vücuttaki iyot seviyelerini ölçmek için basit ve doğru bir testtir. Ancak, bu test sonuçlarını okumak idrar testinden daha fazla zaman alır ve çoğu laboratuvarında kullanılmayan bir testtir. İyot yama testi; iyot eksikliğini saptayabilen basit bir testtir. Bu test, %2 iyot tentürü içeren, 2 x 2 veya 3 x 3 boyutlarında iyot çözültü bir yamanın ön kol, iç uyluk veya karın üzerinde bir bölgeye yapıştırılmasına dayanır. Çoğu iyot çözültüsü turuncu bir renk tonuna sahiptir ancak şeffaf renk olanları da vardır. Daha iyi bir sonuç için renkli olanları tercih etmeniz gereklidir.

Cilt teması: basit bir yöntemle evlerinizde göbek deliğinin etrafına 3cm çapında dairesel bir şekilde iyot sürüp ve

emiliminin (sürdüğünüz bölgeden) yok olma süresini gözlemleyebilirsiniz. İyot eksikliğiniz varsa, yamanın cildinizde bıraktığı renklenme kısa bir süre içinde, genellikle on iki saatten daha kısa bir sürede veya on sekiz saatte tamamen kaybolur. İyot eksikliği olanlarda iyotun ciltten daha hızlı emildiği görüşüne dayanan bir testtir. En doğru iyot testi değildir ve iyot seviyelerini kesin olarak göstermez ancak yapılması basit ve ucuz bir testtir.

Sonrasında ihtiyaç tespit edilmişse vücudun eksikliğine göre gün aşırı ikişer damla bir çay bardağı suya ya da içerisinde C vitamini barındıran herhangi bir meyveye damlatılarak yenirse ve buna istikrarlı bir şekilde devam edilirse Al-lâh'ın izniyle kişiye sıhhat getirecektir.

Sonrasında sağlığımıza sayılamayacak kadar faydası olan ve hemen hemen hepimizin evlerinde yemeklerimize renk ve aroma katan zerdeçala değinmeden geçemeyiz.

Araştırmacılar, zerdeçal bitkisinde bulunan kurkumin maddesinin, iltihaplanma tedavisinde piyasada bulunan ilaçlara doğal bir alternatif olduğunu gözlemlemiştir. Zerdeçal bitkisinin yan etkisi oldukça azdır. Ancak kontrol dışında kullanılması ve aşırı dozda tüketilmesi mide ülserine neden olabilir. Kas spazmlarını azaltmak amacıyla da zerdeçal, zerdeçal çayı formunda tüketilir.

Yine Rabbimizin lütfu olan safran'ı unutmamalıyız. Safran, kapsül, safran yağı ve safran çayı şeklinde kas gevşetici olarak farklı formlarda kullanılır. Safran yağı safran baharatından elde edilir ve doğal kas gevşetici etkisi dışında saç, cilt ve genel sağlık durumu için çeşitli faydalara sahiptir.

Ya tadı oldukça keskin, ağızları yakan lakin sağlık açısından çok zengin zencefile ne denir?

Journal of Pain'de yayınlanan bir araştırma raporuna göre, günlük düzenli tüketilen zencefil ve zencefil takviyesi kas ağrılarını orta ve büyük ölçüde azalttığı kanıtlanmıştır.

Araştırmalarda, osteoartrit ağrısı çeken kişiler içinde zencefilin hipoaljezik etkiye sahip olduğu sonucuna varmışlardır.

Zencefil takviyesini, zencefil kökü formunda, kuru zencefil tozu formunda ve zencefil içeren ağrı kesici jeller yoluyla alınabilir.

Birde yaz aylarında şapur şapur bayıla bayıla yediden yetmişe seyerek tükettiğimiz karpuzun faydalarını unutmayalım.

Karpuz ve karpuz suyu, Tarım ve Gıda Kimyası Dergisi'nde yayınlanan bir araştırmaya göre sporcularda kas ağrısını azalttığı ve kalp ritminin düzenlediği görülmüştür.

Son olarak çemen otu'nun da faydalarından bahsedelim. Çemen otu, bilinen en eski ve şifalı bitkilerden biridir. Diyabet, düşük libido, yüksek kolesterol gibi birçok sağlık sorunu için terapötik olarak kullanılır.

Çemen otunun kullanılan kısmı tohumlarıdır. Tohumlar kurutulduktan sonra öğütülür veya tohumların yağları çıkarılarak kullanılmaya hazır hale getirilir.

Buna ek olarak kereviz ve akçağaç şurubuna ait tat benzerliği nedeniyle de pişirildikten sonra yemeklere katılabilir. Çemen otu tohumunun içerdiği bileşikler vücuda birçok yarar sağlamaktadır. Çemen otu tohumunun faydaları şunlardır;

- Kolesterolü İyileştirir
- Sindirime Yardımcı Olur
- Antikanser Etkiler Gösterir

• Kan Şekeri Seviyelerini Düzenler

• Anne Sütü Üretimine Yardımcı Olur

• Metabolik Sendrom ile Mücadele Eder

• Vücut Dayanıklılığını ve Egzersiz Performansını Arttırır.

Sonuç

Evet değerli kardeşlerim! Bu sayımızdaki Ne Neye Yarıyor? Serisindeki konularımızın şimdilik sonuna gelmiş bulunmaktayız.

Allâh Azze ve Celle bir sonraki sayımızda buluşabilme-yi yine birbirinden faydalı bilgileri siz değerli okurlarımıza ulaştırabilme-mi bana n a s i b etsin, Al-lâhumme âmin.

Hep söylerim; tüm doğrular kendisinde hiçbir eksiklik olmayan yüce Al-lâh'tan tüm eksiklikler ve yanlışlıklarda hayır duâlarınızı bekleyen bu Allâh'ın aciz kulundandır. Kalın sağlıcakla...

Selâm ve Duâ ile...

KISSALAR VE HİKMETLER

HIZIR ALEYHİSSELÂM KISSASI VE RİHLE

Alaaddin Cihad

En güzel isimlerin ve yüce sıfatların sahibi Allâh'ın adıyla...

Hamd; bizlere bilmediklerimizi öğreten, ilmiyle her şeyi kuşatan el-Âlim olan Allâh'a mahsustur. Salât ve selâm; beşeriyetin rehberi ve muallimi olan Nebimiz aleyhisselâm'ın, âlinin ve ashabının üzerine olsun.

Allâh'ü Teâlâ'nın izni ve inâyetiyle bu yazımda sizlere Kur'ân-ı Kerîm'in Kehf suresinde yer alan Musa aleyhisselâm ve Hızır aleyhisselâm kıssasından ve rihle kavramından bahsetmeye çalışacağım.

Rihle

Lügatte “yola koyulmak; bir şeyin sırtına binmek” anlamlarındaki “rahl” kökünden türemiştir. Rihle kelimesi terim olarak “hadis öğrenmek” anlamında kullanılır; umumen âlimlerin, hususen muhaddislerin hadis öğrenmek, bildiklerini teşvik etmek için yaptıkları ilim yolculuklarını ifade etmek için kullanılır. Bu bağlamda rihlesi ile bize numune olacak emsalleri inceleyelim.

İlk rihle, atamız Âdem aleyhisselâm ile başlamıştır. Bu hususta Nebimiz aleyhisselâm şöyle buyurmuştur:

“Allâh Âdem'i kendi suretinde, altmış zira boyunda yaratmıştır. Allâh onu yarattığında git şu oturmakta olan melek topluluğuna selâm ver, onların seni nasıl selâmlayacaklarını iyi dinle, zira bu senin ve zürriyetinin selâmıdır.” [Buhari]

Âlimler bu hadisin şerhinde meleklerin Âdem aleyhisselâm'dan uzakta olduklarını bildirmiş, ilim tahsili için çaba içine girilmesini ve bunu ilk yapan kişinin de Âdem aleyhisselâm olduğunu ifade etmişlerdir.

Rihle ile ilim yolunda olmak, Allâh'ü Teâlâ katında o kadar değerlidir ki, nebi-lerini dahi ilmin peşinden koşturmuştur.

Bu bağlamda ilim yolunda olabilmenin önemini öğrenebilmek için kendisine rihle yapılan sâlih kul Hızır aleyhisselâm'ın kıssasını inceleyelim.

Musa Aleyhisselâm İlim Yolunda

“Derken, kullarımızdan birini buldular ki ona katımızdan bir rahmet vermiş ve ona nezdimizden bir ilim öğretmiştik. Musa ona, ‘Senin öğrendiğin doğruya ulaştırıran bilgiden bana da öğretmen için sana tâbi olayım mı?’” [Kehf: 18/65-66]

“Musa, israiloğullarından bir topluluk içinde iken bir adam gelmiş ve ‘Senden daha bilgili kimse biliyor musun?’ diye sormuş, o da hayır, demiştir. Bunun üzerine Yüce Allâh Musa’ya ‘Evet, kulumuz Hızır daha âlimdir’ diye bildirmiştir. Musa onunla nasıl buluşacağını sormuş, Allâh ona balığı kılavuz yapmış ve kendisine ‘Balığı yitirdiğin yerde geri dön, onunla karşılaşsın’ demiştir. Musa, Allâh’ın dilediği kadar gitmiş, sonra yanındaki gence ‘Yemeğimizi getir’ demiş, genç de ‘Gördün mü, kayaya çıktığımızda balığı unutmuşum, şeytan unutturduğu için onu hatırlamamışım’ deyince, Musa

ona ‘İşte bizim istediğimiz de bu idi’ demiştir. Geldikleri yoldan geri dönmüşler, Hızır’ı bulmuşlar ve Kur’ân da anlatılanlar ikisinin arasında geçmiştir” [Buhari]

Âyetlerde Musa aleyhisselâm’ın rihlesinin tasvir edilmesi, bizlere örneklik teşkil etmektedir. Kelîmullâh olan nebinin ilim öğrenmek için uzun yolculuk yaparak, azimle tüm engelleri aştığı bildirilmiştir.

Allâh’u Teâlâ katındaki konumuna ve risaletinin şerefine rağmen amacı için sarfettiği çabalardan sonra Musa aleyhisselâm ilim yoluna çıkmıştır. Kendisine ilim verilen sâlih kul Hızır aleyhisselâm ile buluşmak için tevâzu ve itaat içinde tüm bunlara sabretmesi ilmin kıymetinin büyüklüğünü, ilim ehlinin mertebesinin yüceliğini göstermektedir.

İbn Kayyim rahimehullâh “Miftâh-u Dâri’s-Seâde” adlı eserinde ilmin ve ilim ehlinin faziletine dair şöyle demektedir:

“Musa aleyhisselâm’ın ilim öğrendiği, ilmine ilim katacağı âlim bir kişi için yola koyulduğundan bahsetmekte ve onun söz konusu âlimle buluşma ve ondan ilim öğrenme iştiyakıyla şöyle dediğini buyurmaktadır... Selâm verdikten sonra, kendisine tâbi olmak için izin isteyerek ve ancak izin verdiği takdirde kendisine tâbi olacağını belirterek sözüne başladı ve ardından ‘Sana öğretilen şeylerden bana da bir hakikat öğretmen için...’ dedi. İlimin kıymeti ve fazileti olarak bu anlatılanlar yeterlidir. Zira Allâh’u Teâlâ’nın nebisi ve bizzat konuştuğu elçisi, âlim bir kişiden üç meseleyi öğrenmek gayesiyle bitap düşünceye kadar yollara koyuldu.

Bu kişiyi duyduğu vakit, onunla buluşuncaya ve kendisine ilim öğretmesini isteyinceye dek dur durak bilmedi.”

İlmin Önemi ve Öğrenme Şekli

“Senin öğrendiğin doğruya ulaştıran bilgiden bana da öğretmen için sana tâbi olayım mı?” [Kehf: 18/66]

Rabbimiz her ilim sahibinin üzerinde, ilimde daha derin ve daha ileri birinin mutlaka var olduğunu insanların bilmelerini istemişti. Musa aleyhisselâm’ın, âlimlerin ve öğrencilerin izi sıra yürüdükleri yüce bir örnek olmuştu. Hızır aleyhisselâm ilim öğretmek için Musa aleyhisselâm’a götürülmedi. Bilakis kendisine yönelinen ve ittiba edilen taraf oldu. Böylece ilmin öğrenciye gelmeyecek kadar yüce ve büyük olduğunu, ilmin kişiye gelmeyeceğini; bilakis ilmin ayağına gidilmesi gerektiğini öğrenmekteyiz. Hülâsa ilim ehli kimseler, tâbi olunmaya hak sahibidirler. Ayrıca ilmi talep ederken edeple istemeli, saygı ve nezaket içinde ehlinden istifade edil-

melidir. “Sana uyayım mı?” sözlerinde pek çok edep ve incelik bulunmaktadır. Allâh’u Teâlâ ile arada hiçbir engel olmaksızın kendisiyle konuştuğu Musa aleyhisselâm’ın, ilim tahsil etme için seyahat etme hususlarında örnek olarak seçilmesi, öyle rastgele bir seçim değildi. Bilakis bu seçim, pek çok anlam ve hikmetler barındırmaktadır. Şüphesiz burada ilim öğrenmenin sınırı olmadığı bize gösterilmekte ve bir kişinin ilimlerin tamamını elde etmesi veya bilmesinin mümkün olmadığı açığa çıkmaktadır. Kulların ilminin mahiyeti bize şöyle bildirilmiştir:

“Bir serçe gelip geminin kenarına konu ve denizden bir yahut iki defa su içti. Hızır dönüp Musa’ya şöyle dedi: Ey Musa, Allâh’ın bilgisinin yanında ikimizin de bilgisi, ancak bu serçenin denizden içtiği kadar bir şeydir.” [Muslim]

Allâh’u Teâlâ’nın ilminin yanında kulların bildikleri zikredilmeye dahi değmeyecektir. Rabbimiz şöyle buyurur:

“Size ilimden ancak az bir şey verilmiştir.” [İsrâ: 17/85]

Musa aleyhisselâm uzun ve sıkıntılı bir yolculuktan sonra muallimi olan Hızır aleyhisselâm’ı buldu. Terbiyeli bir öğrenci edebiyetle huzuruna vardı. İlimin ona gizli ve örtülü olması; onu ilmi aramaktan, üzerindeki örtüyü kaldırmaktan alıkoymadı. İlimin fayda ve bereketlerini elde etmesine engel olmadı.

Aynı zamanda bir öğretmen, komutan ve peygamber olan Musa aleyhisselâm’ın ilim elde etmekteki amacı, toplum içindeki statüsünü yükseltmek ya da mevcut nüfuzunu arttırmak değildi. Onun bu yolculuktan gayesi, bizzat

ilmin kendisiydi. Ve yorucu seyahati ile ilmin şeref ve faziletine şahitlik etmekte. Ne mutlu ihlâsla ilim talep eden kullara...

İlim Rabbimizden Bir Rahmettir

“Kıyıya ulaşıp gemiye bindikleri zaman o kul gemiyi deldi. Musa, ‘İçindekileri boğmak için mi onu deldin? Gerçekten sen çok kötü bir iş yaptın!’ dedi. Kul, ‘Ben sana, sen benimle beraberliğe sabredemezsin, demedim mi?’ dedi. Musa, “Unuttuğum şeyden dolayı beni paylama ve işimi çıkmaza sokma!” dedi. Yine yola koyuldular. Nihayet bir gence rastladıklarında, o kul hemen onu öldürdü. Musa dedi ki: ‘Masum bir insanı, bir cana karşılık olmaksızın katlettin ha! Gerçekten sen fena bir şey yaptın!’ O kul, “Sana, benimle beraber olmaya asla sabredemezsin dememiş miydim? dedi. Musa, ‘Eğer bundan sonra sana bir şey sorarsam artık bana arkadaşlık etme! Bu takdirde hakikaten benden yana mazeretin sonuna ulaşmış olursun’ dedi. Yine yürüdüler. Nihayet bir köy halkına varıp onlardan yiyecek istediler. Ancak köy halkı onları misafir etmekten kaçındı. Derken orada yıkılmak üzere bulunan bir duvarla karşılaştılar, o hemen onu doğrulttu. Musa, ‘Dileseydin, elbet buna karşı bir ücret alırdın’ dedi. O cevap verdi: ‘İşte bu, beraberliğimizin sona ermesidir. Şimdi sana, sabredemediğin şeylerin iç yüzünü haber vereceğim’ dedi. Gemi var ya, o, denizde çalışan yoksul kimselerindi. Onu delerek kusurlu hale getirmek istedim. (Çünkü) onların gideceği yerde her (sağlam) gemiyi gaspetmekte olan bir kral vardı. Gence gelince, onun anne babası mü’min kimselerdi; gencin onları sonunda azgınlık ve nankörlüğe düşürmesinden korktuk. Böylece iste-

dik ki, Rableri onun yerine kendilerine ondan daha temiz ve daha merhametlisini versin.

Duvara gelince o, şehirde iki yetim çocuğun idi; altında da onlara ait bir define vardı; babaları ise iyi bir adamdı. Rabbin istedi ki, o iki çocuk güçlü çağlarına erişsinler ve Rabbinden bir rahmet olarak definelerini çıkarsınlar. Ben bunları kendiliğimden yapmadım. İşte, hakkında sabredemediğin şeylerin iç yüzü budur.” [Kehf: 18/71-82]

Hızır aleyhisselâm yaptığı bu üç işi kendiliğinden yapmadığını, bilakis Al-lâh’u Teâlâ’nın kendisine yapmasını emrettiğini söyledi. Bu işlerin Allâh’u Teâlâ’dan bir rahmet olduğunu belirterek “Rabbinden bir rahmet

olarak” diye niteledi. Kuşkusuz rahmet, ilimden önce gelen temel bir unsurdur. İlim, rahmetten soyutlanır ona temel ve hazırlık oluşturmazsa; kötülük, yıkım ve zarar getirir. Bu sebeple âyet-i kerîmede rahmet ilimden önce zikredilmiştir.

Geminin delinmesi kaptan ve yolcular için rahmettir. Zira bu delme neticesinde zalim kralın gasbından kurtulmuşlardır. Anne babasını azdırıp küfre sürükleyecek çocuğun öldürülmesi de anne babası için rahmettir. Çünkü kendilerine ondan daha hayırlısı verilecektir. Duvarın onarılması da rahmettir. Zira örülen duvarla şehirde bulunan yetim iki çocuğun definesi, cimri köylülerce alınmasından korunmuştur. Her üç uygulamada da bu Rabbanî rahmetin, olayların sadece zahirine bakan gözlerce görünmemesi ve Hızır aleyhisselâm'ın yaptıklarına Musa aleyhisselâm'ın karşı çıkması gibi ilk bakışta bu davranışın tasvip edilmeyen bir davranış olarak görünmesidir. Bu da rahmetin insanların gördüğü ve beklediğinin zıttı olan şeylerde de olabileceğini göstermektedir. Onun için Allâh'u Teâlâ'nın mü'minler için takdir ettiği işlere rahmet nazarıyla bakmak gerekmektedir. Şer gibi görünen durumlar vaki olduğunda:

“Allâh'u Teâlâ bilir, fakat siz bilmezsiniz.” [Bakara: 2/216] âyetini hatırımıza çokça getirmeliyiz.

Dersler ve Hikmetler

1. Musa aleyhisselâm'ın ilim öğrenmek için zorlu uzun bir yolculuk yapmasının birtakım hikmetleri vardır. Allâh'u Teâlâ, arama ve yol katetme külfetine katlanmadan da doğrudan Musa aleyhisselâm'ı, Hızır aleyhisselâm'a ulaştırmaya muktedirdir. Lakin ilahî irade insanların ilim uğrunda kaçınılmaz olan zorluklara katlanmayı öğrenmelerini dilemişti. Nitekim ilim yolunda olmak; uğrunda sıkıntı ve meşakkati de beraberinde yüklenmeyi gerektirmektedir.

2. Gidilecek yer çok uzak olsa da ilim öğrenmek ve onun için yolculuk yapmak övülmüştür.

İlim bir hazinedir ondan nasibimizi almak gerekmektedir. Kendisine kitap verilmiş peygamberin dahi ilim öğrenmek için yola çıktığını bildiğimizde, bizlerin de mutlaka ilim yolunda olmamız gerektiği açığa çıkmaktadır.

O, kendisinde bulunmayan bir ilmin, Allâh'u Teâlâ'nın kullarından sâlih bir kulun yanında bulunduğunu öğrenince onu elde etmek için yola çıkmıştır. Ulu'l-azm peygamberin makamı ve Allâh'u Teâlâ'nın doğrudan hitabına mazhar kılınması, onu bu arayıştan alıkoymamış ve sahip olduğu ilimden fazlasına talip olmuştur.

Bu durum Peygamberin ilim öğrenmeye ve ilim ehli ile tanışmaya olan muhabbet ve iştiyakının bir göstergesidir.

Aynı şekilde sahabemizin de ilme olan düşkünlüğü bize rihlenin önemini hatırlatmaktadır. Onlar ki tek bir hadis öğrenmek için yorucu uzun yolculuğa sabretmişlerdir.

“Câbir b. Abdullah, Abdullah b. Üneys’e tek bir hadis sormak için bir aylık yol gitmiş.” [Buhari]

3. Kısada Musa aleyhisselâm, Hızır aleyhisselâm’dan üç ilim öğrenmiştir; geminin delinmesiyle siyaseti, çocuğun öldürülmesi ile eğitimi, duvarın onarılması ile de ekonomi ilmini öğrenmiştir.

4. Karşılıksız yapacağımız her iyilik, gizli hazineleri açığa çıkarabilir. Nice karşılıksız onarılmayı bekleyen duvarlar vardır da iyilik yapacak Muhsin kulları beklemektedir. Kulların içindeki İslâm fitratı ve ubûdiyet şuuru bu değerlerdendir. Hikmetli davetçi, insanların içinde bu saklı hazineleri keşfedip tevhîd davetini karşılıksız yapacağı ikramlarla başarıya ulaştırabilir.

5. Kısada, babaların sâlih kişiler olmasının çocukların iyi olması ve korunması üzerinde etkisinin olduğunu gösterir. Babaları iyi olduğu için Allâh’u Teâlâ duvarı doğrultmak üzere Hızır aleyhisselâm’ı göndermiştir. Rabbimiz bu hususta şöyle buyurmaktadır:

“Arkalarında güçsüz ve haklarında endişe ettikleri çocuklar bırakacak olanlar, haksızlık yapmaktan korksunlar ve Allâh’dan sakınsınlar, dürüst söz söylesinler” [Nisa: 4/9]

Biz sâlih olursak, neslimizi ve geride bıraktığımız malları, âlemlerin Rabbi olan Allâh’u Teâlâ muhafaza edecektir.

6. Kısada rahmet, ilimden önce zikredilmiştir. Çünkü ilimle merhamet bir olmazsa, insanlar için afet olur. Günümüzde batının sahip olduğu ilimlerde bunu müşahede edebilmekteyiz.

Batı toplumları teknolojik olarak ileri aşamalara gelmiş, önceki asra kıyasla

insanın hayal bile edemeyeceği bir seviyeye ulaşmıştır. Ancak bununla birlikte, kana ve gözyaşına susamış batı, bu ilimleri yıkım ve fesat için kullanmış fitratları ifsat etmeyi hedeflemiştir. Sahip oldukları merhametten yoksun ilim kendileri ve insanlık için felaket olmuştur.

7. Bir olayın sadece görünen yönlerine odaklanmak sonuçları hakkında hüküm çıkarmak için yeterli değildir. Zira zahire bakarak göremediğimiz hikmetler vardır. Aklımızın almadığı ve hikmetini fahmedemediğimiz hususlar ile yüzleşebilir, imtihan olabiliriz.

İmtihan olduğumuzda da vakıf olmadığımız veya kuşatamadığımız bir bilgi ile karşılaşınca; “inşallâh” diyerek Allâh’u Teâlâ’dan sabır ve yardım istemeliyiz. Şer gibi görünen durumlar vaki olduğunda, Rabbimizin şu sözüne kulak vermeliyiz:

“Allâh’u Teâlâ bilir, fakat siz bilmezsiniz.” [Bakara: 2/216]

8. İlme talip olan kişi asla kibre düşmeden; bildikleriyle amel edip bilmediklerini öğrenerek ilme ve ehline firar etmelidir. Ayrıca ilim ehli kimselere karşı edepli davranmak, onlara saygı göstermek ve sırrını, inceliklerini bilmediği hususlara itiraz etmeden yeri geldiğinde usulüne uygun soru sormayı öğrenmesi gerekmektedir. Bizlere ilim yolunda umde olacak, Malik b. Enes rahimehulâh’ın sözünü hatırdta tutalım:

“İlmi öğrenmeden önce edebi öğren.” [İbn Muzaffer]

9. Kıssa bize beklenmedik bir olay ile karşılaştığımızda acele etmeden hareket etmeyi öğütlemiştir.

Nitekim insanoğlu aceleci olarak yaratıldığı için yerinde duramaz. Rabbimiz bu hususta şöyle buyurmuştur:

“İnsan, aceleci olarak yaratılmıştır.” [Enbiya: 21/37]

Ulu’l-azm bir peygamber sabretmekte zorlanmış, olayların hakikatini anlamak istediğinde ilim yolcuğunu tamamlayamamıştır. Nebimiz aleyhisselâm şöyle buyurmuştur:

“Allâh Musa’ya rahmet eylesin, isterdik ki sabretseydi de ikisinin serüvenini bize anlatsaydı” [Buhari]

Muhakkak biz de sükûnetimizi kaybetmeden, teenni ve sabırla hareket edebilirsek, hedefimize ulaşabiliriz.

10. Peygamber bile olsa insan her şeyi bilemez. Ancak Allâh’u Teâlâ’nın kendisine öğrettiği kadarını bilebilir.

Allâh’u Teâlâ insanlara farklı farklı ilimler vermiştir.

Hızır aleyhisselâm’ın sahip olduğu bilgiye, Musa aleyhisselâm sahip değildi. Kıssadaki bu hakikat Rahmân’ın şu âyeti ile bize öğretilmiştir:

“Her bilgi sahibinin üstünde, muhakkak daha iyi bir bilen vardır.” [Yusuf: 12/76]

Hülasa kişi ne kadar ilme sahip olursa olsun, bilmediklerini bilenden öğrenmeye talip olmalıdır.

Sonuç

Peygamberlerin pak sünnetine ittiba eden bir kul ilme iştîyak duyarak amel edeceği ilmi öğrenmeli ve yolunda olmaya çaba göstermelidir.

Kıyamet günü kıymet verilenlerden olabilmek için ilmi severek, ilmi hayat yapıp ilim yolunda olmayı hedef edinmeliyiz. Son olarak cehalet hastalığına tutulmuş birçok insan, bulunduğu bölgede ilim ehlinin olmayışını bahane ederek gaflete teslim olmuştur.

Bu teslimiyetin ardında, Allâh'ü Teâlâ'ya karşı bir başkaldırmanın ve hükümlerinden yüz çevirmenin izlerini taşımaktadır.

Bize düşen yolumuza ışık tutan ilim nebisi Musa aleyhisselâm gibi çağımız muvahhîdlerinin de kilometrelerce yol gitmesi gerekse dahi, tüm sıkıntı ve zahmetine katlanıp, ilminden, rüşdünden ve ahlâkından istifade edeceğimiz hocaların izinden gitmektir.

Ne mutlu ilim yolunun yolcusu olanlara...

Duâmız

Rabbimiz! Hakkında hayır dilediğin, dinde anlayış sahibi kıldığın kullarından eyle bizi, faydalı ilimle rızklandır, cennet yolunu kendisine kolaylaştırdığın ilim yolunda olan sâlihlerden kıl bizleri.

Allâhumme âmin.

Velhamdulillah, selâm ve duâ ile ...

KALEMİN SESİ

İLMİN İKİ CİHETİ

İbrahim Yahya

El Âlim olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın ismi ile...

Hamd, insana bilmediklerini öğreten, onu cehâletin karanlığından vahyin aydınlığına yönlendiren Allâh Subhânehu ve Teâlâ'yadır. Salât ve selâm ise ilmin kendisine indirildiği Muhammed sallâhu aleyhi ve sellem'e ve bütün nebilerin üzerine olsun.

Zamanın su gibi akıp geçtiği ve adım adım sona yaklaştığımız şu günlerde biz Müslümanlar için en önemli ihtiyaç hiç şüphesiz ki ilimdir. Dört yanımızı saran cehâletin karanlığında ise doğru ve temiz ilme ulaşmak, en birincil gayemiz olmalıdır. Çünkü bize fayda verecek olan; doğru, temiz ve eksiksiz olan bilgidir. Bu bilgiyi bulmak ise günümüzde oldukça zor bir hale gelmiştir. Çünkü cehâlet kadar bilgi kirliliği de fayda veren ilme ulaşmamızı güç bir hale getirmektedir. Biz de bu yeni sayımızda "İLMİN İKİ CİHETİ" yani fayda veren ve vermeyen ilim üzerinde durmaya çalışacağız.

Gayret bizden yardım ve başarı ise Allâh'tandır.

Az önce de belirttiğimiz gibi yapılan amellerin, söylenen sözlerin ve edilen niyetlerin kabul edilebilmesi için ilme ihtiyaç vardır. Çünkü tüm bunlar Şâri tarafından belirlenmiş şartlara, sınırlara ve ölçülere tabidir. Bu yönleri bilinmeden yapılan bu fiiller ise elbette ki fâiline fayda vermeyecektir. Çünkü Allâh Subhânehu ve Teâlâ insanlara ibâdet etmelerini emretmekle yetinmemiş, kendisine nasıl ibâdet edileceğini; kitaplar indirip, Peygamberler göndermek sûretiyle göstermiştir.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ bize sadece ibâdet etmemizi emretseydi yani Peygamberler göndermeden, kitaplar indirmeden sadece ona ibâdet etmemizi emretmekle yetinseydi işte o zaman her birimiz ilme ihtiyaç duymadan en iyi bildiğimiz şekilde Allâh'a ibâdet edebilirdik. Ama Allâh Subhânehu ve Teâlâ böyle yapmadı. Bunu bize bırakmadı. Peygamberler gönderdi, kitaplar indirdi, bizim için hudutlar çizdi ve bize kendisine nasıl ibâdet etmemiz gerektiğini öğretti.

Konuyla ilgili olarak Allâh Subhânehu ve Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Size içinizden bir Rasûl gönderdik. Size âyetlerimizi okuyor, sizi arındırıyor, size Kitab’ı, hikmeti ve bilmediklerinizi öğretiyor.” [Bakara: 2/151]

Aslında bakılırsa hemen her davranışın ve ahlâkî tutumun ifrat, tefrit ve vasat olmak üzere üç mertebesi bulunduğunu görebiliriz. Genel olarak bu durumu şöyle açıklayabiliriz; kişinin uhrevî sorumluluklarını terk edecek derecede dünyaya bağlanması ifrat, dünyaya ait vazifelerini ihmal edecek seviyede ahirete yönelmesi tefrit, dünyayı ahiretin tarlası bilerek dünyevî ve uhrevî mesuliyetlerini dengeli bir şekilde ifa etmesi ise vasattır.

Bu durum söz konusu olan ilim hakkında da geçerlidir. Kişinin kendisini asla ilgilendirmeyecek ne dünyevî ne de uhrevî hiçbir faydası olmayacak şeyleri öğrenmeye çalışması ifrat, hayatına faydalı olacak bilgilere karşı lakayt kalması tefrit, hem kendine hem de diğer

Müslümanların dünya ve ahiretine fayda sağlayacak bilgilerin peşine düşmesi ise vasattır. Bu kısa girişten sonra asıl konumuz olan ilmin iki yönünü incelemeye geçebiliriz.

1. Fayda veren ilim:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, insanı yaratmadan önce şöyle buyurdu:

“Ben, yeryüzünde (hükümlerimi yerine getirecek, Hakk’ın şahidi olacak, hudutlarımı koruyacak) bir halife yaratacağım.” [Bakara: 2/30]

Cenâb-ı Hak, insanı diğer canlılardan birçok hususta üstün tutarak yaratmıştır. Bu hususlardan en kıymetlisi ise hiç şüphesiz ki ilimdir. Mahlûkata sadece rızıklarını temin edebilecekleri, mahdut bir akıl verirken; insana tefekkür ve tezekkür edebileceği bir akıl lütfetmiştir.

Vermiş olduğu bu ilmi, nakil ve izah edebilmesi için beyânı da Allâh Subhânehu ve Teâlâ öğretmiştir. Kur’ân-ı Kerim’de bu durumdan şöyle bahsedilmektedir:

“Rahmân, Kur’ân’ı tâlim buyurdu. İnsanı yarattı, ona beyânı öğretti.”

[Rahmân: 55/1-4]

İlmin kayıt altına alınması için insana kalem ile yazmayı da tâlim etti. Vahiy ve Peygamberler göndererek insana bilmediklerini O öğretti. Sayfalar ve kitaplar lütetti.

İnsanın akıl ve zekâsıyla bulduğunu zannettiği ilimler ise Allâh’ın yaratıp kâinâta gizlediği sırları, insanoğlunun, Allâh’ın verdiği zekâ ve akıl ile tespit etmesinden ibarettir.

Cenâb-ı Hak; ilim verdi, lâkin insan için ilim gaye değil vasıta idi. Çünkü insanın yaratılış gayesi âyet-i kerîmede şöyle ifade buyrulur:

“Ben, cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.” [Zâriyât: 51/56]

İlmin bu yönü, insana gayesine ulaşmasında yardım eden kısmıdır. Yine ilmin bu yönü insanın mârifetullah ve ibâdet iştîyâkını artırır. Onun dünya ve ahiret saadetine ulaşmasına aracı olur.

İbadet etmesi için yaratılan insanoğlunun amellerinin karşılığını görmesi, ilmin bu yönüne uygun şekilde amel edip etmemesine bağlıdır.

Kur’ân-ı Kerîm’de methedilen ilim de işte bu ilimdir. İlgili âyet-i kerîmede bu ilimden şöyle bahsedilmektedir;

“Allâh’tan, kulları içinde ancak ilim sahibi olanlar ittika eder (takvâ ile korkar).” [Fâtır, 35/28]

O halde tüm bunlar ışığında şunu kolaylıkla söyleyebiliriz; faydalı ilim insana iki şey kazandırır. Bunlardan:

Birincisi: Mârifetullâhtır.

Mârifetullâh yani Allâh Subhânehu ve Teâlâ’yı tanımak. O’nun layık olduğu güzel isimleri, yüce sıfatları ve göz kamaştırıcı fiillerini öğrenmektir. Bunları bilmek ise, O’na karşı derin bir saygı duymayı, O’nu yüceltmeyi, O’ndan korkmayı, O’na karşı mehâbet, muhabbet, ümît ve tevekkül hisleri içinde olmayı, takdirine rızâ ve imtihanlarına sabır göstermeyi gerektirir.

İkincisi: İbâdet iştîyakıdır.

Yani O’nun sevdiği, razı olduğu hoşlanmadığı ve kızdığı inançları, gizli ve açık olan söz ve amelleri bilmeyi öğretir. Kısacası O’na nasıl ibâdet etmemiz gerektiğini öğretir.

Bütün bunları bilmek ise insana; Allâh’ın sevdiği, razı olduğu şeylere doğru koşmayı; sevmediği, hoşlanmadığı şeylerden uzaklaşmayı gerekli kılar. Bu yüzden Peygamberimiz ve sâlih kimseler Rablerinden sürekli olarak ilimlerini artırmasını niyâz etmişlerdir. Bununla alakalı Kur’ân-ı Kerîm’de Peygamberin dilinden şöyle bir duâ geçmektedir:

“Rabbim! İlmimi arttır!” [Tâ-Hâ: 20/114]

2. Fayda vermeyen ilim:

İlmin bu türü sahibine; kibir, gurur, dünyada yücelik ve yükselme talebi ile dünya hususunda rekabet hissini, âlimlere karşı üstün gelme arzusunu, cahillerle tartışma ve toplumun ileri gelenlerinin dikkatini kendi üzerine çekme ihtiyacını telkin eder. Bu gibi sebeplerden ötürü ilim tahsil eden kimseler hakkında Peygamber sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır:

“Kim, Allâh’tan başkası için ilim öğrenirse ya da o ilimle Allâh’tan başkasının rızâsını isterse, cehennemdeki yerine hazırlansın.” [Tirmizi]

Pek çok âyet ve hadisin üzerinde önemle durduğu “ilim”, faydasız olması yönüyle Peygamber sallallâhu aleyhi ve sellem’in Allâh’a sığındığı bir husus olmuştur. Fayda vermeyen ilmi kısaca tanımlayacak olursak diyebiliriz ki, fayda vermeyen ilim; sahibinin amelinde ve takvâsında herhangi olumlu bir davranış meydana getirmeyen ilimdir. Konuya bu pencereden bakacak olursak ilmin fayda vermesi faydalı hale gelmesi kişinin elindedir. Zira elde edilen herhangi bir bilginin hayırlı bir eyleme dönüştürülmesi hususu tamamen bireyin iradesine bırakılmıştır.

Bu yüzden ilmi olarak neler elde ettiğimiz kadar; kazandığımız bu birikimi ne şekilde kullandığımız da oldukça önemlidir. Bu yüzden âlimlerimiz; faydasız bilgiden sakındıkları kadar, amelsiz edinilen bilgiden de sakınmışlar ve de sakındırmışlardır. Bilgi kirliliğinden kastımız da tam olarak budur. Çok şey bilip amel etmemektense, bildiklerimizle amel etmek ve amel edebileceğimiz faydalı bilgileri öğrenmek bizim için asıl olmalıdır.

Peygamberimiz sallallâhu aleyhi ve sellem bu hususta Rabbine şöyle niyaz etmiştir:

“Allâh’ım, bana öğrettiklerinle beni faydalandır; bana fayda sağlayacak ilim öğret, ilmimi artır.” [Tirmizi]

Yine bir başka hadiste şöyle buyurmaktadır:

“Faydasız ilimden Allâh’a sığınırım.” [Tirmizi]

Sonuç olarak:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ; beni, ehlimi ve siz kıymetli Mümin-Mümine kardeşlerimi faydalı ilimlerle rızıklandırın. Şüphesiz ki eksilmeyen ve de paylaştıkça artan tek rızık ilimdir. Rabbim! Bize verdiklerini bizler için bereketli kıl. Allâhumme âmin.

Bir sonraki sayıda görüşmek dileğiyle, selâm ve duâ ile...

GÖNÜLDEN GELENLER

HİSSİYÂT GECESİ

Urve Tahir

Ayakları yerden kesilen genç, sonunda hedefine ulaşarak binaya girdi. Her zaman daha erken gelmiş olsa da bugün biraz geç kalmıştı. İçeriye girer girmez yüksek sesle selâm verdi. Selâmı alanlar, yerlerini çoktan almışlardı. Herkes gözü gibi koruduğu defterlerini açmış ve son okumalarını yapıyordu. Gençte yerine tam oturmuştu ki program başladı.

Sırası gelen kendisine ait şiirleri okuyordu. Bir müddet sonra içlerinden en zarif ve en ürkek olanına sordular:

– “Senden şiirini dinlemedik, yoksa yazmadın mı?”

Yiğit genç, cevap verdi:

– “Yazdım, yazmaz olur muyum hiç?”

...

Genç, notlarının olduğu sayfayı kapatıp, şiirlerinin olduğu sayfayı açtı. Okumaya başlamadan önce başını hafifçe bir kaldırdı, odadakilere baktı. “Utandıktan kurtulamamak ne kadar da zor” diye düşündü.

Her hafta aynı şeyleri yaşamak zorundaydı; bundan kurtulması gerekiyordu ama nasıl kurtulacaktı onu bilmiyordu? Derin bir nefes aldı.

İçinden besmele çekti ve beklenenin aksine gür bir sesle okumaya başladı:

Ayağa kalktı yiğit,

Seslendi duyanlara:

“Haydi takılın ardıma,

Gidiyoruz biz medeniyetimize...

Tüm sahtelikleri,

Tüm yalanları,

Tüm isyanı bırakıp arkamızda,

Gidiyoruz biz medeniyetimize...

Başkaldırarak Nemrud’a

İbrahimî bir tavırla

Azerleri terk edip

Gidiyoruz biz medeniyetimize...”

Bakışları gibi halleri de değişen gençler şiiri dinleyince iyice heyecanlandılar. Şiirin okunuşu gibi, şiirdeki mesaj da onları heyecanlandırmıştı.

Başkaldırarak Nemrud'a, İbrahimî bir tavırla, Azerleri terk edip kendi medeniyetlerine gitmek hepsinin arzusuydu. Zaten her hafta bir araya geldiklerinde bu özlemi dile getiriyorlardı. Kimi on sekizinde, kimisi yirmisinde hayatlarının baharında olan bu gençler, babalarında ve dedelerinde olmayan bir hali yaşıyorlardı. Oturanlara inat, ruhları oturmaya isyan ediyordu. Genç yiğitler, tüm sahtelikleri, tüm yalanları ve tüm mâsiyeti artlarında bırakarak ayağa kalkmışlar ve gür bir sedayla; "haydi kalkın!" demekteydiler.

Onlar, kıyâmın erleri, kıyâmın yiğitle-riydiler. Kıyâmın erleri olanlar, değiştirmek ve dönüştürmek isteğiyle yanıyorlar ve yakıyorlardı. Gencin sözleri üzerine diğer gençler yorum yaptılar. Her şiir okunduğunda gençler şiiri dikkatle dinliyor ve defterlerine notlar alıyorlardı. Şiirin ardından en büyükleri olan kıdemli ağabey, şiirin sahibini tebrik etti:

– "Bize böyle kıyâmî bir ruh lazım aslan!"

Sonra edebiyata bakış açısını kendi ifadeleriyle dile getirdi:

Aslanlar!

Edebiyatı uyutmak ve uyuşturmak için kullananlara inat,

Biz, edebiyatı "kıyâmın adı" olarak görüyoruz.

"Sevginin dili" adıyla hümanizmi yayanlara inat,

Biz, direnişin ve öfkenin sesiyiz.

Yıkacağız edebiyatı afyon olarak sunanların ocaklarını

Yıkacağız zehirleyen tüm kitaplarını.

Çünkü biz; İslâm için kükreyenleriz,

Çünkü biz, besmeleyle yola çıkan ve besmeleyle yol alan kıyâmîleriz.

Yayları kalemden, okları kelimelerden bir ordumuz var bizim.

Uyutup, uyuşturan hainlere diyoruz ki:

Bekleyin pençemizi, ey çağın çakalları!

Gençler, kıdemli ağabeyin sözleriyle iyice şevklendiler. Kükreyen aslanlar, kalplerinde yankılanan sözleri de hemen defterlerine yazdılar. Bu gençler yaptıkları işi gerçekten ciddiye alıyorlardı. Aslında yazdıklarına şiir bile demiyorlardı.

"Şiir mi yazıyorsunuz?" diye soranlara da mahcup bir edayla;

“Biz, sadece hissiyatımızı dile getiriyoruz” diyorlardı. Kıdemli ağabey hissiyatını dile getirmesi için sözü diğer bir gence bıraktı. Gözler ona dönmüşken o ise tüm sakinliğini koruyarak hissiyatını dile getirmeye başladı:

İçimde benden ötede bir ben var
Her gün çiçeklerini suladığım
Kurumasın diye iyi baktığım
Maddeye bir can, bir mânâ katan var
Öfke dumanında mestur kalsa da
Aklıma daima mihmandar olan var
Ağzım kapansa ve dilim sussa da
İçimde bensiz haykıran bir ben var
Haykırışın kıyâmî kelimeleri
Kesiyor içimi bir jilet gibi
Suskun yüreğim yaralı yıllardır
Balyozla vuruyor her bir kelime
Durduramıyorum, duramıyorum
Zaman yaşlatır mı hiç genç ruhları
Biter mi ruhumda bu garip sancı
Hayır! Biteceğini sanmıyorum
Öyle olsaydı dinerdi bu acım
Oysa halen dimdik bekliyor beni
Kıyâma kalkmış kaim kelimeler
Durma diyorlar bana, kalk ve uyar
Sen, o kıyâm Nebisinin ümmeti
Kıyâmın ümmetisin sen, haydi kalk
Sen kalk ki, ümmette kalsın ardından...

Genç, ayağa kalkarak ve hissiyatını yüksek sesle dile getirmişti. Onun bu tavrı gençleri daha bir etkiledi. Yine düşüncele riyle başka diyarlara yolculuğa çıktılar.

Dışardan bakan birisi; “bu gençlerin ne zoru var da haftanın bir akşamına “Hissiyât Gecesi” demişler ve bir araya gelerek birbirlerine yazdıklarını okuyorlar?” diyebilirdi.

Hatta bunu diyenler, kendi bakış açılarıyla kendilerini haklı da görebilirlerdi. Fakat acı bir gerçek vardı ki, bu soruyu soranlar kendi çocuklarını böyle bir yerde on dakika dahi tutamazlardı.

Oysa bu yiğitler, kendilerini kimse zorlamadan, gönül rızalarıyla, hatta mücahid edasıyla koştura koştura bir araya geliyorlardı.

İtiraf etmek gerekirse etraflarında ki gençlerden de oldukça farklıydılar. Bu farklılık hem bâtınlarında hem de zahirlerindeydi.

Kılık kıyafetleri de diğer gençlerin giydiklerinden farklıydı. Abdestli çehrelerine heybet veren kimisinde uzun, kimisinde de daha kısa sakalları vardı. Bir dergâh ya da bir tekke müntesibi değildi bu gençler. Hayır! hayır!

Bilakis bu gençler, oraları da “afyon” olarak görenlerdi. Onlar, afyon hükmünde olup, uyuşturan her yere ve herkese mesafeli olanlardı.

Her hafta yaptıkları diğer derslerin yanında bir akşamı “Hissiyât Gecesi” olarak ayırmaları da onların yarınlarına hazırlanmalarını hızlandırıyordu.

Daha evvel içlerinden birisi şöyle demişti:

Zaman, zaman içinde; zamanları
aşarak geldik biz

Yarınlar duysun bizi; bugünleri yaza-
rak geldik biz

O, bunları söyledikten sonra diğer bir
tanesi de ayağa kalkarak:

Öfkenin dilidir bizim dilimiz; direnişe
geçirdi bizi öfkemiz

Öfke bile görseydi küfre öfkemizi;
dehşete kapılırdı şüphesiz

Diyerek mukabele de bulunmuş kı-
demli ağabey söylenenleri beğenmiş;
“Kardeşler! Kardeşlerimizin dizelerini ya-
zalım ve ezberleyelim” demişti.

Onlar, gençliklerinin baharında; his-
seden ve düşünen, yazan ve yazdıran
öfkeli gençlerdi. Öfkeleri; Allâh adına,
Allâh nâminaydı.

Dîne muhalif olanları ve onların işle-
dikleri cürümleri, cürümlere sessiz kalan
hissiyâtsiz yığınları görmek onları bu
hale getirmişti.

İnandıkları büyük bir dâvâ vardı ki o
dâvâ, inkılabî bir dâvâydı; ve değişenler,
değiştirmek için çoktan yola çıkmışlardı.

PEYGAMBER KISSALARI

MUHAMMED SALLALLÂHU ALEYHİ VE SELLEM VE TEVHİD MÜCADELESİ

Ümmü Musab

Rahmân ve Rahîm olan Allâh'ın
Radiyla...

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileirim. Salât ve selâm nebîlerin sonuncusu Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'in ve bütün nebîlerin üzerine olsun.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya sığınarak ve O'ndan yardım isteyerek sözlerimize başlıyoruz. Değerli okurlar! Derгимizin bu sayısında beşinci ulu'l-azm Rasûlümüz, Rasûlü's-Sekaleyn olan, Hâtemü'n-Nebîyyîn Muhammed sallallâhu aleyhi vesellem'in tevhîd mücadelesini hep beraber okuyalım.

Bir Duâ, Bir Müjde

Asırlar önce İbrahim aleyhisselâm, oğlu İsmail aleyhisselâm ile birlikte Kâbe'yi inşa ederken Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya şöyle duâ ettiler:

“Rabbimiz! Bizi sana teslim olmuş iki kul ve soyumuz içinden sadece sana teslim olan bir ümmet kıl! Nasıl ibadet/hac edeceğimizi bize göster! Tevbeleri

mizi kabul et.Şüphesiz ki sen, (tevbeye muvaffak kılan, tevbeleri çokça kabul eden) Et-Tevvâb, (kullarına karşı en merhametli olan) Er-Rahîm'sin. Rabbimiz! Onların arasından kendilerine senin ayetlerini okuyan, Kitab'ı ve hikmeti öğreten ve onları arandıran bir Rasûl gönder. Şüphesiz ki sen, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) El-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) El-Hakîm'sin.” [Bakara: 2/128-129]

İbrahim aleyhisselâm ve oğlu İsmail aleyhisselâm, Allâh Subhânehu ve Teâlâ'dan: soylarından teslim olan bir ümmet ve içlerinden ayetlerini okuyan, Kitab'ı ve hikmeti öğreten ve onları arandıran bir rasûl göndermesini istediler. Bu duâ'nın üzerinden uzun yıllar geçmiş, insanlar tevhîdden uzaklaşmış, şirk bataklığına düşmüşlerdi.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, İsa aleyhisselâm'ı risalet ile göndermiş, o da ilâhi tebliğe devam etmekteydi. Bir gün kavmine, kendini anlattı, geçmişini tasdik etmekte ve geleceğe büyük bir müjde vermektedir;

“Hani Meryem oğlu İsa da: “Ey İsrailoğulları! Şüphesiz ki ben, Allâh’ın size (gönderdiği) Rasûlüyüm. Benden önceki Tevrat’ı doğrulayan ve benden sonra gelecek, ismi Ahmed olan Rasûl’ü de müjdeleyenim.” demişti. Apaçık deliller onlara geldiğinde: “Bu, apaçık bir büyüdür.” dediler. [Saff: 61/6] İsa aleyhisselâm’ın bu müjdesi, inananlara bir umut olmuştu.

Ve Rebi’ülevvel ayının on ikisinde, 571 yılında, Muhammed aleyhisselâm dünyaya geldi. Bu gelişle İbrahim aleyhisselâm’ın duâsı’na icabet edildi ve İsa aleyhisselâm’ın müjdesi gerçekleşti.

İlk Vahiy ve İlk Tebliğ

Allâh Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem’e ilk vahiy nazil olduktan sonra, evine döndü. Dinlenmek, gizlenmek istiyordu. **“Beni örtün, beni örtün”** dedi. Allâh Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem üzerini örttürmüş dinlenmekteyken Cebrail aleyhisselâm, Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın emirlerini bildirdi: **“Ey örtüsüne bürünen (Rasûl). Kalk ve uyar! Ve yalnızca Rabbini tekbir et (yücelt)! Elbiseni temiz tut. Pislikleri (putları, şirki ve müşrikleri) terk et.”** [Müdesir: 74/1-5]

Bu ayetler nazil olduktan sonra, Allâh Rasûlü kalktı, bir daha yirmi üç sene oturmamak üzere kalktı. Artık dinlenmedi, kalktı ve Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın davetini omuzlarında taşıdı. Bu çok ağır bir yükü. Bütün insanlığın yükü, bu îmân yüküydü. Allâh Rasûlü gece-gündüz, gizli-aşık her daim Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın yoluna davette bulunmuş ve hiçbir şey, hiçbir kimse, hiçbir şekilde onu bundan alıkoyamamıştır.

Meclislerinde, toplantılarında ve mahfillerinde, hac mevsimlerinde, hac vakfelerinde insanların yanına gitmiş ve karşılaştığı hür ya da köle, zayıf ya da güçlü, zengin ya da fakir herkese davette bulunmuştur. İslâm, herkesi eşit kılmıştır.

Ve o güne kadar el-Emin olarak bilinen Rasûlullah sallallâhu aleyhi vesellem, yalanlanacak. Yalanlamakla da kalmayıp, eza ve cefaya maruz kalacaktı. Dahası, sevdiği şehri Mekke-i Mükerrime’den çıkartılacaktı.

Ayette emredildiği gibi uyaracaktı; iyi ama kimi uyaracak, uyarmaya kimden başlayacaktı? Ve ayetlerle, davette bir sıra belirdi:

“Yakın akrabaların olan aşiretini uyararak (işe başla). (Şefkat) kanatlarını, sana uyan mü’minlere ger. Sana isyan edecek olurlarsa: “Ben, yaptıklarınızdan berîyim/uzacağım.” de. [eş-Şuara: 26/214-216]

Akrabayı uyarmak ilk sırada geliyordu. Sonra kabilesini, tüm Arap milletini, davetinin ulaşabildiği kimseleri İslâm’a davet edecekti.

“...Sizi ve kime ulaşırsa onu uyar-mam için bu Kur’ân bana vahyedildi.” [el-En’am: 6/19]

İlk Muvahhidler

Allâh Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem, risaletini yakınlarına duyurmak için onları yemeğe davet etti. Yemek yedirmek, nebevî bir sünnettir. Yemeğe Abdülmuttalib oğullarının hepsi geldi. Yaklaşık kırk kişiydiler, yediler içtiler. Yemeğin sonunda Allâh Rasûlü: “Ey Abdülmuttalib oğulları!

Ben, size dünyanın ve ahiretin hayırlısı bir din getirdim. Allâh Subhânehu ve Teâlâ bana, sizi o dine davet etmemi emretti. Bu işimde bana hanginiz yardım edecek?” dedi. Ona kimse cevap vermedi. Davetliler dağılmak üzereydi. Ali radiyallahu anh kalktı: “Ey Allâh’ın Rasûlü, ben sana yardımcı olurum” dedi.

Çocuk yaştaki Ali’nin bu sözü, oradakilerin alaylı tebessümleriyle karşılaştı. Fakat Allâh Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem, Ali’nin başını okşadı. Topluluğa: “Dinleyin, duyun! İşte benim yardımcım budur!” dedi. Abdulmüttalib Oğulları güldüler, çıkıp gittiler. Çıkarlarken de Ebu Talib’e: “Yeğenin sana, oğluna itaat etmeni emrediyor” dediler. Mü’minlerin annesi Hatice radiyalâhu anha, Rasûlullâh’ın sadık dostu Ebû Bekir radiyalâhu anh’dan sonra bu davette bir kişi daha gönül vermişti. O daha küçük yaştaki Ali’ydi.

Gizli Davet

Allâh Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem ailesine tebliğ ettikten sonra, gizli bir şekilde Allâh’ın Dinine davet etmeye devam etti. Gizli davet dönemi üç sene kadar sürdü. Bu aşamada davet, bir nevi seçme yoluyla ve belli insanlar hedeflenerek sürdürüldü. Böylelikle davetin çekirdek kadrosu oluşturuldu ve bu sahabiler İslam davetinin omurgasını teşkil ettiler. Kadın-erkek yaklaşık altmış kişiydiler.

Onlar, İslâm toplumunun önderlik yükünü omuzlanıp taşıyanlardı ve üstün bir terbiye almışlardı. Bir çoğunun yaşı yirmiyi bile geçmezken, üçte biride kadınlardan oluşuyordu.

Davetin açıkça ilan edilmesi emri gelinceye kadar bu sahabiler, kendilerini açığa çıkarmamış, varlıklarını hissettirmemişlerdi. Ne zaman ki çekirdek kadro yok edilemeyecek bir îmân gücüne ulaşmış, îmânları yüreklerinin en derinlerine kadar kök saldı, o vakit Allâh Subhânehu ve Teâlâ, Rasûlüne; **“Emrolunduğun (tevhîdi) açıkça ortaya koy ve müşriklerden yüz çevir.”** [Hicr: 15/94] diye emretti. Bu emir ile beraber Allâh Rasûlü’nün siretinde yeni bir döneme başlamıştı ki ona “Açıktan Davet Dönemi” denilmektedir

Açıktan Davet

Tebliğ edilecek şeye inanmak ve ona uymak ilk işti. Sonra onu duyurmak gelirdi, duyurmakta öğütlerle pekiştirilirdi. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, Rasûlüne; **“Hatırlat! Sen ancak bir hatırlatıcısın/ öğüt vericisin. Onları (îmân ve salih amele) zorlayacak değilsin.”** [el-Gaşiye: 88/21] buyurdu. Öğüt de iki yönlü verilir; müjdeleyerek ve korkutarak. **“Ey Nebî! Biz seni şahit, müjdeleyici ve uyarıcı olarak yolladık.”** [el-Ahzab: 33/45]

İnananlara, îmân edenlere, teslim olup tabi olanlara, muvahhidlere müjde Cennet; inanmayanlara, haktan yüz çevirenlere, inzar (korkutma) Cehennemdi. Şahid ise Allâh Rasûlü.

Bu emirlerden sonra, Allâh Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem Kureyş kabilesinin tüm boylarını ayrı ayrı Safa Tepesi’ne davet etti. Allâh Rasûlü yüksekçe bir yere çıktı ve “Ey Abdulmüttalib Oğulları! Ey Fihri Oğulları! Ey Ka’b Oğulları! Size şu dağın eteğinde ya da şu vadide düşman atlıları var, saldıracaklar desem, bana inanırmısınız? Beni tasdik edermisiniz?” dedi.

Kureyşlilerin kendisi hakkındaki düşüncelerini öncelikle tespit etmek istedi. Ne diyeceklerdi? Kureyşliler hemen cevap verdiler, fazlaca düşünmeye gerek görmediler. Çünkü karşılarındaki insanı “emîn” bilmekteydiler. “Evet, inanırız. Zira şimdiye dek senin yalan söylediğini görmedik!” dediler.

Bu cevabı aldıktan sonra Allâh Rasûlü davetine başladı: “O halde ben şimdi size önünüzde şiddetli bir azap günü olduğunu, Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya inanmayanların o çetin azaba uğrayacaklarını heber veriyorum. Ben, sizi o çetin azabdan sakındırmak için gönderilmiş bulunuyorum.

Size karşı benim durumum, düşmanı gören ve ailesine zarar vereceğinden korkan ve hemen haber vermeye koşan bir adamın durumu gibidir.

“Ey Kureyş! Siz uykuya dalar gibi öleceksiniz. Uykudan uyanır gibi de dirileceksiniz. Kabirlerden; Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın huzuruna varmanız, dünyadaki her hareketinizin hesabını vermeniz muhakkaktır.

Neticede hayırlarınızın, ibadetlerinizin mükafatını ve kötü işlerinizin cezasını ve şiddetli azabını göreceksiniz. İşte o mükafat ebedi Cennettir, mücâzât da daimi Cehennemdir.” Allâh Rasûlü sözü bitirmişti ki, Ebu Leheb -Allâh’ın laneti üzerine olsun- “Yazıklar olsun sana, ellerin kurusun bu günden sonra! Bizi sırf bunun için mi çağırdın?!” dedi. Bunun üzerine Allâh Subhânehu ve Teâlâ;

“Ebu Leheb’in iki eli kurusun!” [et-Tebbet: 111/1] ayetlerini indirdi.

Bu ilk açıktan davetti. Düşman atlıları haberine inanacaklarını söyleyenler, azap haberine inanmadılar. Ne tuhaf insanlardı! Yalan söylemezsin, dedikleri Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem’in Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya kulluk çağrısına aynı güveni gösteremediler.

Bu söylediklerine de “îmân ettik” diyemediler. Bu günden sonra her şey açıldı, Allâh Rasûlü Mekkelilerin dikkatini artık çekmişti. Şimdi herkes onunla ilgilenip, onu izlemekteydi...

Hatime

Beşinci ulu’l-azm Rasûlümüz ve aynı zamanda “Hâtemü’n-Nebiyîn” olan Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem’in hayatının bir parçasını anlatma imkanı veren Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya hamd ederim.

Allâh Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem’in dünyaya geldiği zamanda, şirk ve puta tapıcılık ayyuka çıkmış, kız çocukları diri diri gömülüyor iken, Allâh Subhânehu ve Teâlâ Mekke’de İslâm Nur’unun doğmasını dilemiştir.

Bu Nur öyle bir yayılacaktı ki, kıyamete kadar dünyanın dört bir tarafından inananları olup Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın dinini yüceltmek için canla başla çalışanları olacaktı.

Bir sonraki yazımızda Allâh Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem’in tevhîd davetinin devamında sizlerle buluşmak dileğiyle, sizleri Rahman ve Rahim olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya emanet ediyorum.

AHLÂK EĞİTİMİ

ZİYÂRET ÂDÂBİ

Ümmü Elif

Rahmân ve Rahîm olan Allâh'ın
Radiyla...

Bizleri ünsiyet kurma duygusuyla mücehhez yaratıp, kimlerle nasıl ünsiyet kuracağımızı Kitâb-ı Kerîm’inde ve Nebîsi sallallâhu aleyhi ve sellem’in Sünneti’yle öğreten Rabbimize hamd; örnek hayatıyla her husûsta olduğu gibi, ziyâretleşme ve misafirlik âdâbıyla ilgili de ümmetine yol gösteren Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem’e salât ve selâm olsun

Değerli Minhac Dergisi okuyucuları! “Âdâb” bahislerini işlediğimiz yazı serimizde bu sayımızdaki konumuz “ziyâret âdâbı” olacak, inşallâh.

Ziyâret kelimesi sözlükte: “Değer verilen birini ya da bir yeri görmeye gitmek” anlamında masdar olan, kökü zevr ile aynı anlamı taşıyan ve hem ziyâret etmeyi hem de ziyâret edeni tanımlayan bir kavramdır. Bayram, dâvet, düğün, hasta ve taziye ziyâretleri ile akraba, arkadaş ve dost ziyâretleri gibi bir sebebe bağlı olan ve olmayan çeşitleri vardır.

Biz yazımızda mekânlardan ziyâde insânlara yönelik ziyâret âdâblarını, Kur’ân’ı ve Sünnet’i esas alarak maddeler halinde açıklayacağız, inşallâh.

1. Niyet: “Kişiyi harekete geçiren şey, azim ve kasıt” olarak tanımlanan niyet, tüm ibâdetler için gerekli olup, niyetsiz olarak yapılan ameller ibâdet olarak isimlendirilmezler. Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem: **“Ameller niyetlere göredir. Herkese niyetinin karşılığı vardır...”** [Buhârî; Müslim] buyurmuştur.

Buna göre her amel yapılış amacına, niyetine göre anlam ve değer kazanır. Niyet ile meşru bir amel harama tebdil edebilirken, yine niyet ile meşru âdet ve alışkanlıklar ibâdet hükmünü alabilir.

Müslümanlar arası ziyâretleşme ve akraba ziyâretleri dînen yapılması teşvik edilmiş meşru amellerdendir. Dolayısıyla yalnızca Allâh rızasını gözeterek akraba ve Müslüman kardeşlerimizle olan dostluk bağlarımızı pekiştirmek ve üzerimizdeki haklarına dâir sorumluluklarımızı yerine getirmek gayesiyle yola çıkmamız, birinci âdâb

kuralı olup, bize ecir kazandıracak bir ibâdetdir. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Adamın biri, bir başka köydeki (dîn) kardeşini ziyâret etmek için yola çıktı. Allâh Azze ve Celle, adamı gözetlemek için onun yolu üzerinde bir meleği görevlendirdi. Adam meleğin yanına gelince, melek: ‘Nereye gidiyorsun?’ diye sordu. Adam: ‘Şu köyde bir din kardeşim var, onu ziyârete gidiyorum’ cevâbını verdi. Melek: ‘O adamdan elde etmek istediğin bir menfaatin mi var?’ diye sorunca, adam: ‘Yok hayır, ben onu sırf Allâh rızâsı için severim, onun için ziyâretine gidiyorum’ dedi. Bunun üzerine melek: ‘Sen onu nasıl seviyorsan, Allâh da seni öylece seviyor. Ben, bu müjdeyi vermek için Allâh’u Teâlâ’nın sana gönderdiği elçiyim’ dedi.” [Müslim]

Başka bir hadîste ise Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Kim, Allâh için bir hastayı veya bir Müslüman kardeşini ziyâret ederse, bir münâdî ona şöyle seslenir: Ne güzel ve ne hoş bir amel işledin. Bunu yapmakla senin yürüyüşünün ecri de güzel oldu ve Cennette kendine bir yer hazırladın.” [Tirmizi]

2. Haber vermek: İkinci âdâb kâidesi, ziyâret etmeye niyetlendiğimiz kimsele niyetimizi bildirmek şâyet uygun görüp kabul ederlerse gitmektir.

Muhâtabın müsâit olmaması nedeniyle kabul etmeme hakkı vardır. Bunu anlayışla karşılamak ve ziyâreti uygun bir zamana ertelemek de âdâbdandır.

Haber vermeden gitmek icâb ettiği durumlarda ise kapının sağ veya sol tarafında durup girmek için izin istemek emredilmiştir. İzin verilmediği takdirde izinsiz içeri girmek haramdır. Allâh Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

“Ey îmân edenler! Başkalarına âit evlere, sakinlerinin iznini almadan ve onlara selâm vermeden girmeyin. Böyle yapmanız, hakkınızda en hayırlı ve münâsîp olandır. Umulur ki düşünür, hikmetini anlar ve buna göre davranırsınız.” [Nûr: 24/27]

Konuyla alakalı bir hadîste ise Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“İzin istemek üç defâdır. İzin verilirse girersin, verilmezse geri dönersin.” [Buhâri]

3. Uygun vakitte

gitmek: Ziyâret için, ziyâret edilecek kişileri sıkıntıya sokmayacak ve günlük meşguliyet ve sorumluluklarını aksatmalarına sebep olmayacak münâsîp bir zaman dilimini seçmek ve ziyâreti rahatsızlık verecek ölçüde uzun tutmamak da uyulması gereken âdâblardandır.

Genel olarak; çalışma vakitleri, yemeğe dâvetli değilsek yemek ve uyku vakitleri ziyâretleşmek için uygun olmayan vakitlerdir.

Bu vakitlerde âcil bir durum olmadıkça ziyâretleşmekten kaçınmak uygun olandır.

4. Selâm vermek: Ziyâret edilen haneye selâm vererek girmek, ziyâretleşme âdâblarının en önemlilerindedir. Allâh Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

“Ey îmân edenler! Başkalarına âit evlere, sakinlerinin iznini almadan ve onlara selâm vermeden girmeyin. Böyle yapmanız, hakkınızda en hayırlı ve münasip olandır.

Umulur ki düşünür, hikmetini anlar ve buna göre davranırsınız.” [Nûr: 24/27]

Rib’î b. Hirâş şöyle demiştir: **“Benî Âmir’den bir zât Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem evde iken, ‘içeri gireyim mi?’ diye izin istemişti. Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem ise hizmetçisine: ‘Çık, bu adama izin istemeyi öğret. Önce ‘es-Selâmu aleykum’ desin, sonra ‘gireyim mi?’ diye sorsun”** buyurdu. Adam Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem’in bu söylediklerini duyarak: **‘es-Selâmu aleykum, girebilir miyim?’** dedi. Bunun üzerine Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem izin verdi, o da içeri girdi.” [Ebû Dâvûd]

5. Mahremiyete dikkat etmek: Misafirlikte hem ziyâret edenin hem hane halkının mahremiyete dikkat etmesi farzdır. Müslümanlar için mahremiyetin gözetilmediği ortamlarda bulunmak câiz değildir.

Keza evin içinde girmemize izin verilmeyen her alan da nâmahremdir ve bu

alanlara girmek gibi dışarıdan bakmak da yasaklanmıştır. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Bir kimse, izinleri olmaksızın insanların evinin içine bakarsa, gözünü çıkarmaları onlara helâl olur.” [Müslim]

6. Ziyârette konuşulacak konular: İlk madde de belirttiğimiz gibi ziyâretleşme kişilerin niyetlerine göre nitelik kazanır.

Müslümanın ise ziyâret amacı ne olursa olsun sonuç olarak hedeflediği şey insânlarla ülfet ve ünsiyet kurmak, parçası olduğu topluma karşı sorumluluklarını yerine getirmek ve neticede Rabbinin rızâsına vasil olmaktır.

Niyet bu olunca ziyârette paylaşılacak konular, yapılacak konuşmalar ve sergilenecek tavırlar da bu niyeti destekleyici mahiyette olmalıdır. Aksi halde, fitneye yol açacak konuşmalar ve tavırlar sergilendiği takdirde; Müslümanlarla kaynaşmak ve rızâ-i ilâhiyi elde etmek umuduyla çıktığımız yolda uhuvvete zarar vermek ve şeytanları sevindirmek kaçınılmaz olacaktır.

7. İkrâmı kabul etmek ve ikrâm sâhibine dâa etmek: Ziyâret edilen hanede yapılan ikrâmları kabul etmek ve ikrâm-dan sonra teşekkür etmek ve ev halkına dâa etmek de önemli âdâblardandır. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Kim, bir ihsâna mazhar olursa, bulunduğu takdirde karşılığını hemen versin, bulamazsa, verene teşekkürde bulunsun. Zîrâ onu övmekle, teşekkürünü yerine getirmiş olur. Ketmeden (karşılık vermeyen) nankörlük etmiş olur.” [Tirmizî, Ebu Dâvud]

Başka bir hadîste ise:

“Kim, kendisine yapılan bir iyiliğe karşı, bunu yapana: ‘Cezâkellâhu hayr / Allâh sana hayırlı mükâfat versin!’ derse teşekkürü en mükemmel şekilde yapmış olur” buyurmuştur. [Tirmizî]

8. Yapılması teşvik edilmiş olan ziyâretler:

a) **Hasta ziyâreti:** Hasta ziyâreti, hastanın hâl ve hatırını sormak, gönülünü almak ve gücü yettiğinde ihtiyaçlarını karşılamak demektir. Bu çerçevede hasta ziyâreti müekked sünnettir. Vâcib olduğu görüşünde olan âlimlerimiz de bulunmaktadır.

Bir hastayı, hiç kimse ziyâret etmez ve ihtiyaçlarını karşılamazsa, orada yaşayan bütün Müslümanlar bundan sorumlu olurlar. Böylece tıpkı aç olanı doyurmak gibi hasta ziyâreti de farz-ı kifâye hükmünü alır.

Berâ b. Âzib radîyallâhu anh şöyle demiştir: “**Rasûlullâh bize hasta ziyâretini, cenâzenin arkasından gitmeyi, ak-sırana ‘yerhamukellâh’ demeyi, yemin edenin yeminini yerine getirmesini, haksızlığa uğrayana yardım etmeyi, dâvet edenin dâvetini kabul etmeyi ve selâmı yaygınlaştırmayı tavsiye etti.**”

[Buhârî, Müslim]

Kudsî bir hadîste ise hasta ziyâretinin önemine binâen: “**Falan kulum hastalandı da sen onu ziyâret etmedin, etseydin beni onun yanında bulacaktın**” buyurulmuştur. [Müslim]

Hastaya dâua etmek ve onu teselli edecek sözler söylemek ziyâretin âdâblarındandır. İbn Abbâs radîyallâhu anh şöyle demiştir:

“**Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, hasta bir bedevîyi ziyâret etmişti. Her hastayı ziyâret ettiğinde yaptığı gibi onu da ‘geçmiş olsun, hastalığın günahlarına keffâret olur inşallâh’ diyerek teselli etti.**” [Buhârî]

b) **Taziye ziyâreti:** Sözlükte “başta gelene sabretmek” anlamındaki azâ kökünden türeyen ta’ziye “bir kimseyi sabır ve tahammüle teşvik etmek, acılarını paylaşmak” demektir. Yapılması sünnet olan ziyâretlerdendir. Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“**Başına bir musibet gelene tâziye ziyâretinde bulunan kimseye musibete uğrayanın sevabı kadar sevab verilir.**” [Tirmizî]

Sıla-i rahim ziyâreti: Sıla-i rahim terim olarak “kan bağı ve evlenme yoluyla oluşan akrabalık bağlarını yaşıatma, akrabalarla ilişkiyi sürdürme, haklarını gözetme, onlara ilgi gösterme, iyilik ve yardımda bulunma, ziyâret etme” şeklinde açıklanmaktadır. Allâh Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

“**Ey insânlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allâh’tan ve akrabalık haklarına riâyetsizlikten de sakının. Şüphesiz ki Allâh, sizin üzerinizde gözetleyicidir.**”

[Nisa: 4/1]

İslâm âlimleri bu ve benzeri âyetler ile konu ilgili hadîslere dayanarak sıla-i rahmi gözetmenin vâcib ve sıla-i rahme riâyetsizliğin haram olduğunu bildirmiştir.

Kurtubî rahîmehullâh bu husûsta İslâm ümmetinin ittifakının bulunduğunu ifâde etmiştir. Sıla-i rahim bağına devam ettirmek için ziyârette bulunmak kuvvetli sünnetlerdendir. [el-Câmiu li Ahkâm]

d) Dâvete icâbet: Dînen sakıncalı durum içermeyen meşru dâvetlere icâbet etmek müekked sünnetlerdendir. Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Biriniz bir düğün yemeğine dâvet edilirse, böyle bir dâvete icâbet etsin.” [Müslim]

“Her kim dâvete icâbet etmez ise gerçekten o, Allâh’a ve Rasûlüne isyân etmiş olur. Oruçlu olsa bile, icâbet eder ve dûada bulunur. Eğer oruçlu değilse yer ve dûa eder. Eğer (özürsüz) yemez ise günahkâr olur ve cefa etmiş bulunur.” [Müslim]

Misafir ağırlama âdâbı: Ziyâret; ziyâret eden ve edilen olmak üzere iki taraf arasında gerçekleşen bir eylemdir.

Buraya kadar kısaca aktardığımız bilgiler, ziyâret edenin riâyet etmesi gereken âdâblardı. Bundan sonra ise ‘ziyâret edilen’, başka bir ifâdeyle ‘misafir ağırlayan’ Müslümanların riâyet etmesi gereken âdâblara değinip yazımızı sonlandıralım, inşallâh.

Rivâyetlere göre misafir geleneğini başlatan ilk insân, İbrâhîm aleyhisselâm’dır. Kendisine insân sûretinde melekler geldiğinde henüz onların kim olduklarını ve neden geldiklerini dahi öğrenmeden, onlara ikrâm etmek üzere semiz bir buzağı sunmuştu.

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem de atası İbrâhîm aleyhisselâm’ın bu âdetini sürdürüp İslâm öncesi dönemde bile misafirperverliğiyle tanınmıştı. Kendisine ilk vahiy geldiğinde yaşadığı haşyet haliyle Hatice vâlidemize gidince, Hatice vâlidemiz kendisine endişe edecek bir durum olmadığını; Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem’e misafire ikrâm eden, akrabayı koruyup gözetten bir kimse olduğunu söyleyerek onu teskin etmişti.

Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem, yüksek ahlâkı gereği varlıkta da yoklukta da misafir kabul etmiş ve ümmetine de tavsiye ederek şöyle buyurmuştur:

“Kim Allâh’a ve âhîret gününe inanıyorsa misafirini iyi ağırlasın. Bunun uygun süresi bir gün ve bir gecedir. Misafirlik (hakkı) üç gündür, bundan sonra (misafire ikrâm) sadakadır. Misafirin de ev sâhibini sıkıntıya sokacak kadar onun yanında kalması helâl olmaz.” [Buhârî]

Başka bir hadîste ise:

“Misafir ağırlamayan kimsede hayır yoktur” demiştir. [Ahmed]

Misafir ağırlama ile ilgili âdâblar kısaca şöyledir:

Geçerli bir mazeret olmadan misafiri reddetmemek.

Evini misafirin rahat edebileceği şekilde hazırlamak.

Misafiri güler yüzle karşılamak.

Misafire oturacağı yeri göstermek.

Misafirin hâl ve hatırını sorup ilgilenmek.

Misafirin konuşulmasından hoşnut olmayacağı rahatsızlık verici mevzuları açmamak ve konuşmamak.

Misafirin mahremiyetini gözetmek özel eşyalarına dokunmamak.

Allâh Azze ve Celle'nin kendisine bahşettiği nimetlerin iyisinden misafire ikrâm etmek.

İhsân ve ikrâmlarda yalnızca Rabbin rızâsını gözeterek gösteriş, riya ve kendini, ehlini zora sokacak israftan kaçınmak.

Misafire ziyâreti sebebiyle memnuniyetini bildirmek ve kapıya kadar eşlik etmek.

Beşerî münâsebetleri devam ettirmenin, pek çok dîni ve dünyevî maslahatı elde etmenin en güzel ve en kolay yolu olan ziyâretleşme, şüphesiz hayatımızda önemli bir yer tutmaktadır. Bu sebeble âdâbına riâyet ederek onu gerçekleştirmeyi ve bizden sonraki nesillere de edepleri edindirme noktasında örneklik etmeyi önemsemeliyiz. Unutmayalım ki, hayra önderlik yapan kimse, o hayrı yapanların ecir kadar ecir alır.

Rabbim her dâim niyetlerimizi ve amellerimizi rızâsına muvâfık kılsın.

Allâh'a emânet olun.

YOLUMUZU AYDINLATANLAR

İMÂM ŞAFİÎ

Ümmü Abdullah

Rahmân ve Rahîm olan Allâh'ın
Radiyla...

Hamd, Allâh'a mahsustur. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. O'nun hidâyete erdirdiğini hiç kimse saptıramaz, saptırdığını ise hiç kimse hidâyete erdiremez. Şehâdet ederim ki, Allâh'tan başka ibâdetelâyük hiçbir ilâh yoktur. Ve yine şehâdet ederim ki, Muhammed aleyhisselâm O'nun kulu ve Rasûlü'dür.

Ahmed b. Hânbel rahimehullâh "Allâh'ın, her yüzyılın başında Muhammed ümmetine bir müceddid göndereceğini" ifade eden hadîs-i şerîfi delil getirerek ilk yüzyıl müceddidinin Ömer b. Abdülazîz; ikinci yüzyıl müceddidinin ise İmâm Şâfiî olduğunu söyler. Ahmed b. Hânbel'in bu kanaâti ulemâ tarafından genel kabul görmüştür. Ebû Ya'kûb İshâk b. Râhûye, Ebû Recâ' Kuteybe b. Saîd ve Ebû Dâvud rahimehullâh gibi birçok önemli alîm de İmâm Şâfiî'nin

"imâm" mertebesinde olduğunu belirterek ilminin yüksekliğini ifâde etmişlerdir. Yahyâ b. Ma'în de: "Nasıl ki güneş ışık verip dünyaya hayat veriyorsa İmâm Şâfiî de aynı şekilde insanlara hayat vermektedir" der. [Eyyüp Akdağ, İmâm Şâfiî'nin Hayatı ve Bazı Meziyetleri]

Tam adı Ebû Abdullah Muhammed b. İdrîs b. Abbâs eş-Şâfiî'dir. İmâm-ı Azam Ebû Hanife'nin vefat ettiği Hicrî 150 (m. 767) yılında, Gazze'de doğmuştur. Aslen Kureyşlidir ve altıncı kuşak dedesi Abdimenâf'ta Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem ile soyu birleşmektedir. Küçük yaşta iken babası vefât edince annesi onu, nesebinden uzak kalmaması için Mekke'ye götürür. İlm almasını çokça arzulayan annesi, işlerini yapma karşılığında Muhammed'i bir hocanın yanına verir. Muhammed burada kısıtlı imkânlar ile temel ilimleri öğrenir. Öyle ki, yazı malzemesi ihtiyacını divan atıkları, çevreden bulduğu kemikler ve ince deri parçalarıyla karşılar.

Bunlara rağmen öğrenciler arasında güçlü hafızası ve derin fıkıh yeteneği ile sivrilir. Dokuz yaşında Kur'ân-ı Kerîm'i hifzeder ve on iki yaşında Mescid-i Haram'da Kur'ân-ı Kerîm dersleri vermeye başlar. İlme olan şevkini kendi diliyle şöyle anlatır; “ ‘Çocukken iki şeye ilgi duydum, bunlardan biri ok atma diğeri ise ilimdi, öyle ki ok atıcılığında onda on isabet edecek bir maharete ulaştım’, dedi ve ilim hakkında sustu. Amr b. Sevvâd buna karşılık dedi ki; ‘sen ilimde ok atıcılığında olduğundan çok daha üstünsün.’”

Bir gün hocasından Arapça'nın artık değişip bozulduğunu ve Kur'ân-ı Kerîm'i asr-ı saâdetde anlaşıldığı gibi anlamının zorlaştığını dinler. Saf Arapça'nın halâ konuşulduğu nadir yerlerden biri olan Huzeyl kabilesini öğrenince kabilenin yanına gider ve dört sene onlarla yaşar. Bu sırada onlardan Arapça, Arap tarihi, edebiyat ve şifa ilmi gibi ilimler öğrendi.

İmâm Şâfiî'nin ilim tahsilinde en önemli bölüm Medine'ye gidip İmâm Mâlik'in talebesi olmasıyla başlar. Bunun için bir arkadaşından ödünç olarak aldığı üç bin sekiz yüz hadîs-i şerîf içeren Muvatta'yı on dört günde ezberler. İmâm'ın yanına gittiğinde öylesine ilgisini çeker ki adet olduğu üzere ilgilenmesi için bir öğrencisinin yanına vermek yerine Şâfiî'yi bizzat kendi öğrencisi olarak kabul eder.

Bundan sonra Şâfiî, İmâm Mâlik'in en gözde öğrencisi olur, onun vefatına kadar yanında kalır. Hocasının vefatıyla Medine'den ayrılır ve Yemen valisinin görevlendirmesiyle bir dönem

kadılık yapar. Ardından Bağdat'a giderek Ebu Hânife'nin talebesi İmâm Muhammed'den ders almaya başlar. Böylece ehl-i rey ekolünü de fikh etmiş olur. Derslerini tamamladıktan sonra memleketi Mekke'ye tekrar döner ve dokuz sene süreyle Mescid-i Haram'da ders halkalarında ders verir. Sonra tekrar Bağdat'a döner, ders vermeye burada devam eder. Ders verdiği önemli alimler içerisinde Âhmed b. Hânbel rahimehullâh da vardır. Buradan Mısır'a geçmiş ve ömrünün sonuna kadar da ayrılmamıştır.

Ölüm döşeğindeyken ziyaretine gelen bir öğrencisine “Bu dünyadan göçer oldum, kardeşlerimden ayrılıp Allâh'a varır oldum, Ölüm şerbeti içer oldum ve kötü amellerimle karşılaşır oldum. Bilmiyorum, ruhum cennete mi gidiyor onu tebrik edeyim, yoksa cehenneme mi? Onun acısını paylaşayım” dedi ve ardından şu şiirini okudu:

Katılınca kalbim ve daralınca yollarım;

Yalvarışımı affına merdiven kılarım

Büyüklendi bana günahım, ama affınla karşılaştırıncâ

Ey Rabbim; daha büyük geldi affın..

İmâm Şâfiî rahimehullâh, h. 204 yılında Recep ayının son cuma gecesini Rabbine kavuştu. Şâfiî'nin güzel yüzlü bir kişi olduğu, sünnete uymak amacıyla saç ve sakalını kınayla boyadığı, yemin etmekten titizlikle sakındığı, gecenin bir bölümünü ibâdetle geçirdiği, daha fazla Kur'an okuyabilmek için teravih namazlarını evinde yalnız kıldığı, böylece bir ayda çokça hatim yaptığı, rehavete yol açıp çalışmaya ve ibâde-

te engel olduğu için fazla yememeye özen gösterdiği, yüzüğünün kaşına, “Allâh, Muhammed b. İdrîs’in güvencesidir” ibaresini naksettirdiği rivayet edilir.

Ehli Sünnetin Bir Kalesi

İmâm Şâfiî rahimehullâh’ı tanımak onun şahsında diğer üç ehli sünnet imâmını da tanımaktır. Kendisi Ebu Hanife’nin öğrencisi olan Ebû Muhammed’in öğrenciliğini yapmış, ondan ehli-rey ekolünü öğrenmiştir.

Ardından İmâm Mâlik’in yanında dokuz sene talebelik yapmış ve icazet almıştır. Ahmed b Hanbel’e ise beş sene kadar hocalık yapmıştır.

Buradan görürüz ki İmâm Şâfiî’yi tanımak dört mezhebe de vâkif olmak demektir.

Ayrıyeten bulunduğu dönemde ortaya çıkmış olan bidât fırkalarına da ilim ışığında cevap vermiş, onlarla meclislerde bulunmuş ve delillerini çürütmüştür.

Özellikle dönemin fitnelerinden olan Mutezile mezhebinin fikir insanlarıyla yaptığı tartışmalar çok ses getirmiş, halk tarafından ilgiyle takip edilmiştir.

Mutezile yandaşı olan dönemin yönetimini karşısına almak pahasına geri durmamış, duran ehli sünnet alimlerine ise ses çıkarmaları için çağrıda bulunmuştur.

Böylelikle Allâh Azze ve Celle, her dönemde olduğu ve olacağı gibi o dönemde de dinini tevhid ehlinin eliyle korumuştur.

İlme Olan Hırsı

İlim yolu dikenli bir yoldur; hırs, istikamet ve istikrar olmadan bu yolda yolculuk olmaz. Hırs ise sadece İslâm için ve İslâm adına olup bize istikamet ve istikrar verdiğinde değerlidir. İmâm Şâfiî rahimehullâh bu anlamda en örnek alınası önderlerimizdendir. Şu sözü onun ilim hırsını özetler niteliktedir: ‘Bir anenin çocuğuna olan hırsı neyse benim de ilme olan hırsım öyledir.’

İmâm Şâfiî, ilimle ilk tanıştığı andan itibaren hayatının merkezine ilmi koymuş ve ömrünün sonuna kadar bu değişmemiştir. Çocukluk yıllarında ders halkalarına katılma imkânı yoktur ancak o, talebeleri sadece dışarıdan dinleyerek Kur’ân-ı Kerîm’i ezberlemiştir. Katılma imkânı bulduğunda da kırtasiye ihtiyaçlarını karşılayabilmek için çevreden kemik ve kullanılmış kâğıt toplayarak eğitimine devam etmiştir.

Dönemin en önemli hadîs-i şerîf külliyyatı olan Muvatta’yı okumayı çok istemektedir fakat temin edecek imkânı yoktur. Sahip olan bir arkadaşına rica eder ve arkadaşı kısa bir süre için Muvatta’yı ona ödünç verir. Arkadaşı kısa sürede eserin tamamını okuyabileceğini dahi düşünmezken İmâm, on iki gün içerisinde içindeki tüm hadîsleri ezberler.

Bu muhakkak İmâm’ın ilim hırsının bir sonucudur. Bir başka misal de, bir gün hocasından Kur’ân-ı Kerîm Arapçasını en iyi Huzeyl kabilesinin konuştuğunu dinlemesidir.

Kur’ân dilini daha iyi anlamak adına bu kabilenin yanına yerleşmiş, dört sene boyunca onların işlerini yapma

karşılığında saf Arapça'yı öğrenmiştir. Bu sırada henüz on dört yaşındadır.

İbâdetler Hususundaki Hassâsiyeti

İmâm Şâfiî, namazı dinin direği kabul etmiş ve bu ibâdete özel bir önem vermiştir.

Namazı huşuyu önemseyen İmâm Şâfiî, mümkün mertebe namazlarını hep cemaatle kılmıştır.

Bu hususta cemaatle kılınan namazın daha faziletli olduğunu ifade eden hadîs-i şerîfi rehber edinmiş ve bu hadîsi rivayet eden râviler arasında kendisi de yer almıştır.

İmâm Şâfiî, geceyi üçe taksim etmiş; ilk bölümünü kitap telifine, ikinci bölümünü ibâdete ve üçüncü bölümü de istirahat ayırmıştır. Fetva vermeye başladığı on beş yaşından vefat edinceye kadar geceleri hep bu şekilde ihyâ ederek geçiren İmâm Şâfiî, teheccüd

namazına özel bir hassasiyet göstermiştir. İmâm Gazzâlî, İmâm Şâfiî'nin gece ibâdetlerini aksatmadığını hatta bazı zamanlar saçının perçemine ip bağlayarak uykusunun dağılmasına gayret gösterdiğini anlatır.

Birçok gece yanında kalan talebesi el-Hüseyin el-Kerâbîsî, İmâm Şâfiî'nin geceleri namazda genel olarak elli âyetin üstünde okumadığını ancak çok okumak isterse bunun yüz âyeti bulacak şekilde olduğunu ifade etmiştir.

İmâm Şâfiî kıraatında rahmet âyetleri geldiğinde kendisi ve tüm Müslümanlar için Allâh'tan merhamet istemiş, azap âyetleri geldiğinde ise kendisi ve diğer bütün Müslümanlar için Allâh'a sığınmış ve yalvarmıştır.

İmâm Şâfiî'nin ibâdet hayatına baktığımızda Kur'ân-ı Kerîm kıraatının önemli bir yer işgal ettiğini görmekteyiz.

Hemen hemen tüm kaynaklarda İmâm Şâfiî'nin Kur'ân'ı çok güzel okuduğu beyan edilmektedir.

Muhakkak ki bu okuyuşunda dile vukufiyeti ve edebî yönünün güçlü olmasının yanı sıra manaya nüfuzu da etkili olmuştur. Uzak yerlerden bile insanlar gelerek İmâm Şâfiî'yi dinlemişler ve onun okuyuşundan manevî lezzet almışlardır.

Hüzünlü bir makamda Kur'ân okuyan İmâm Şâfiî günde bir hatim yapmış, Ramazan ayı geldiğinde ise kıraatı fazlalaştırarak hatim sayısını altmışa tamamlamıştır.

Kur'ân'ı hüzünlü okuyan İmâm Şâfiî, kendisi okuduğunda duyulduğu gibi başkalarının kıraatını dinlediği zaman da âyetlerin manalarına dalarak aynı şekilde duyulanmıştır. Zâhit ve mutakîlerden el-Hâris b. Lebîd'in okuduğu [Mürselât: 77/38-40] âyetlerini dinleyen İmâm Şâfiî, şiddetli ağlamaya tutularak şöyle demiştir: "Ey Allâh'ım! Âriflerin kalbi sana haşyet gösterir. Gâfil ve yalancı olmaktan sana sığınırım."

Esasında İmâm Şâfiî'nin duygusallaşması hatta düşüp bayılması sadece Kur'ân-ı Kerîm okurken veya dinlerken olmamıştır. O, hadîs konusunda da benzer tavırları sergilemiştir.

Üstadı Süfyân b. 'Uyeyne'nin meclislerine katılan İmâm Şâfiî, ahireti anlatan bir hadîsi dinlediğinde duygusallaşmış, ağlamış ve hatta yere düşerek bayılmıştır. Mecliste bu duruma şâhit olanlar Muhammed b. İdris'in öldüğünü zannetmişlerdir.

Bu olaya vâkıf olan Süfyân b. 'Uyeyne: "Eğer Muhammed b. İdris

ölmüş ise zamanın en faziletlisi ölmüştür" diyerek İmâm Şâfiî'nin değerine işaret etmiştir.

İmâm Şâfiî'nin ibâdet hayatında namaz ve Kur'ân kıraatı önemli bir yer işgal etmektedir.

İmâm Şâfiî, Kur'ân ve diğer ilimleri öğrenme konusunda insanları şu şekilde uyarmıştır: "Kur'ân'ı öğrenin (hifz edin)! Çünkü Kur'ân'ı öğrenenin kıymeti büyük olur.

Fıkıh alanında konuşanın kadri yüce olur. Hadîs yazanın hücceti kuvvetli olur. Dil/lügat ile ilgilenenin tabiatı inceleşir. Matematiğe ilgi duyanın görüşü isabetli olur. Nefsini koruyanının ilmi ise hiçbir şekilde kendisine fayda vermez."

İmâm Şâfiî'nin namazlara verdiği önem ve ibâdetlerdeki konsantrasyonuyla ilgili bir hikâye mevcuttur. Bir gün camide namaz kılariken, cemaatten biri ona bir soru sormak istemiş ancak İmâm Şâfiî namazın yoğunluğu ve konsantrasyonu içinde olduğu için fark etmemiştir.

İmâm Şâfiî, namazını bitirdikten sonra soruyu soran kişiye dönerek, "Sorunu tekrar et, çünkü ben namazdaydım ve Allâh'la konuşurken seni duyamadım." şeklinde cevap verir.

Bir gün mescide gitmek üzere yola çıkmadan önce, arkadaşlarından biri ona "Mescide vaktinden çok önce niye gidiyorsun?" diye sorar. İmâm Şâfiî güler ve şöyle cevap verir: "Eğer bir kral sizi çağırırsa, erken gitmek için acele eder misiniz?"

İşte ben, Rabbimin çağrısına yanıt vermek için erken gitmek istiyorum.”

Sıkıntılı bir dönemden geçen birine ibâdetin faydalarını anlatırken şöyle dedi: “Kalbindeki huzursuzluk ve sıkıntıyı azaltmak istiyorsan, Rabbine yönel ve O’na ibâdet et. Namaz kıl, duâ et ve Kur’ân oku. İbâdetin hafifletici etkisini göreceksin.”

Sonuç

Kuşkusuz İmâm Şâfiî’nin hayatı ve dâvâsı, günümüzde öndersiz ve gaflet içerisinde olan biz Müslimler için gerçek bir uyarıcı ve yol göstericidir. Bundandır ki bir Müslim için İmâm Şâfiî’yi tanımak, Allâh Azze ve Celle’nin izni ile tevhîdi anlamaktır.

Dâvânın önemini kavramak ve yüz yıllardır içerisinde olduğu derin uykudan uyanmak için bir sebep bulmaktır. Amellerini ıslah etmeye çalışmak ve hayatında ibâdetleri daha fazla ehemmiyet göstermesidir.

Rabbimize duâmız; İmâm Şâfiî’den razı olması, bizleri de onun izinden giden ve onun tevhîd dâvetini sürdüren kullarından kılmasıdır...

Yazımızdaki tüm kusurlar ve hatalar bize aittir; el-Azîz olan ise yüce Allâh’u Teâla’dır.

Selâm ve duâ ile...

İSLÂM'DA ÇOCUK

ÇOCUKLARDA YAŞ GURUPLARINA GÖRE İSLÂMÎ EĞİTİM (2)

Ümmü Yahya

Hamdın tamamı, kullarına kitabı indiren ve onda hiçbir eksiklik bırakmayan Allâh'ü Teâlâ'ya mahsustur. Salât ve selâm, güzel ahlâkı tamamlamak için gönderilen Nebi aleyhisselâm'ın, âlinin ve ashabının üzerine olsun.

İslâmî eğitim verilirken yaş gruplarına ve gelişim seviyelerine göre dikkat edilmesi gereken konuları incelemeye çalıştığımız yazımızın ikinci bölümünde bizleri tekrar bir araya getiren Allâh'ü Teâlâ'ya, yarattıkları adedince hamdederiz. Yazımızda; yedi ile on iki yaş arasındaki çocukların gelişimine uygun bir eğitim için tavsiyeler sunmanın yanı sıra, çocuklara İslâmî eğitim verilirken dikkat edilmesi gereken hususlara ve çocukların Allâh'ü Teâlâ hakkındaki sorularına nasıl cevap verilebileceğine kısaca değinmeye çalıştık. Gayret bizden tevfiğ Allâh'ü Teâlâ'dandır.

Yedi ile Dokuz Yaş Arası Dönem

Yedi ile dokuz yaşlarında çocuklar, dînî inancın uyanma ve gelişme döneminde dirler.

Bu dönemde dînî kavramları öğrenme ve konuşma diline aktarma yetenekleri önemli ölçüde gelişmiştir. Aynı zamanda bu yaşlar, çocuklarda güzel ahlâkın istikrarlı bir hâl almasına yardım edecek olan dînî gelişmelerin meydana geldiği önemli bir dönemdir. Bu yaş grubundaki çocuklar, özellikle Allâh'ü Teâlâ'nın varlığı ve zâtıyla ilgili merak içindedirler. Gaybî alanlara dair sorular sormakta ve anlamaya çalışmaktadırlar. Bu yaşlardaki çocuklar, Allâh'ü Teâlâ'yı; yaratan, gözeten, rızıklandıran, nimetler bahşeden, kullarını koruyan yüce bir zât olarak bilmektedirler. Onlara Allâh'ü Teâlâ'nın varlığı, birliği, isim ve sıfatları, eşi benzeri olmadığı, mahlukât üzerinden örneklendirilerek öğretilebilir. Allâh'ü Teâlâ'nın varlığını anlatırken, hayattan alınmış örnekler ve konularla çocuklara yaklaşmak önemlidir. Çocukları tabiat ve kainât üzerinde düşünmeye teşvik etmek, soru sormayı, gözlem yapmayı, inceleme ve araştırma yaparak sonuçları değerlendirmeyi öğretmek, onların tasavvurlarını güçlendiren etkili yöntemlerdir.

Aynı zamanda, çocukların çevrelerindeki renk, güzellik, şekil ve düzeni fark etmeleri ve bunları gözlemleyebilmeleri, onların Allâh’u Teâlâ’yı tanıma, inanma ve O’nu sevme yolunda sağlam bir adım atmalarına yardımcı olur.

Bu dönemde uygun oyunlar, hikâyeler, bulmacalar ve çizgi filmler gibi materyallerin kullanılması, dîn eğitiminin etkili ve uygun bir şekilde gerçekleştirilmesine yardımcı olur.

Yedi ile on iki yaş arası dönem, talim dönemidir. Bu dönem ile çocuklar, ebeveynlerinden ve çevrelerinden özümsemeden sadece gördükleri kadarıyla taklit ettikleri ibâdet ve fiilleri nihayet kendi başlarına talim eder ve hayatlarına entegre etmeye başlarlar. Bilhassa yedi ile dokuz yaş grubundaki çocuklar, duâ ve ibâdet konularına büyük bir ilgi gösterirler. İbâdet eden kişileri gözlemlemekten hoşlanırlar ve onlar gibi duâ ve ibâdet etmeyi denerler.

Günlük rutinlerinin yanında, ibâdetleri ve dînî öğretileri de yavaş yavaş hayatlarına dahil ederler. Bu durum çocukların Allâh’u Teâlâ’ya olan ilgilerini ve bağlılıklarını güçlendirir.

Duâ ve ibâdet eğitiminin küçük yaşlarda başlaması ve aşamalı olarak ka-

zandırılması önemlidir. Çocuklar ibâdet alışkanlığı edinirken aynı zamanda başka kazanımlar da elde edecektirler.

Beden ve elbise temizliğine dikkat etme, zaman ve mekân farkındalığı kazanma, cinsel kimliğinin ayrıntılarını fark etme, sorumluluk bilinci, disiplin ve düzen, empati kurma, nimetlerin farkına varma, yetişkinlerle yakınlaşma ve paylaşmanın hazzını tatma bunlardan bazılarıdır.

Ayrıca duâ ederek de Allâh’a sığınmak, gücü aşan konularda O’ndan yardım istemek, kendini güvende hissetmek gibi insana büyük bir manevi güç verdiği fark edilecektir. Nitekim çocukların Allâh’u Teâlâ’ya bağlanması neticesinde Rablerine olan inançları ve sevgileri gelişme gösterecektir.

On Yaş Dönemi

Çocuklarda on ile on iki yaş, düşüncenin gelişmeye başladığı zihinsel öğrenme evresidir. Bu dönemde çocuklar, iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ayırt edebilme yeteneklerini geliştirirler.

Artık her bilgiye kolayca inanmazlar, gördüklerini ve işittiklerini tetkik etmeyi öğrenirler. İbâdet ve îmân eğitimi bu çağda tamamen yerleştirilmeye çalışılmalıdır.

Çocuklara namaz, oruç ve zekât gibi ibâdetlerin detayları öğretilmelidir. İbâdetlerin nasıl yerine getirileceği, niyetin önemi, ibâdetlerin ruhuna uygun olarak yapılması gibi konular üzerinde durulmalıdır. Onlara Kurân-ı Kerîm'in anlamını daha iyi kavramaları için destek olunmalıdır. Sûrelerin tefsiri, âyetlerin anlamları ve Kurân-ı Kerîm'de geçen kıssalar üzerinde durularak çocukların Kurân-ı Kerîm'i anlamaları teşvik edilmelidir.

Bu dönem, çocukların aklî melekelerinin olgunlaşma ve kendilerine göre doğruyla yanlışları ortaya koyma zamanıdır. Bundan dolayı dînî doğruları çocuklara benimsetmek önemlidir. Bu dönemde çocukların soruları, yüzeysel olmayan ancak gereksiz detaylara da yer verilmeyecek biçimde cevaplanmalıdır. Bu yaş grubunun en temel özelliklerinden birisi de çocukların kişilerden ve yaşadıkları olaylardan çok kolay etkilenmeleridir. Çocukları yanlış yönlendirmelerden uzak tutmak için doğru rehberlik edecek kişilerin olduğu ortamlarda bulundurmaları gereklidir. Bununla birlikte yi bir işi ve davranışı göstermek her zaman mümkün olmayabilir. Bazen çocuklarda işitmek ve hayal etmek gibi eylemler de bir işi ve davranışı taklit etme arzusu uyandırabilir.

Bunun için Peygamberlerin hayatlarını, tarihi olayları ve tarihteki büyük kahramanları anlatan yazılar, ahlâkî hikâyeler, özenle seçilmiş kıssalar önemli araçlardır. Bunlar çocukların iyilik duygularını harekete geçirdiği gibi buralarda geçen model şahsiyetlerle özdeşim kurmalarına da katkı sağlayacaktır.

On İki Yaş Dönemi

On iki yaş dönemi, çocukların İslâmî eğitim açısından daha derin bir anlayış geliştirdikleri ve kendi dînî kimliklerini oluşturmaya başladıkları bir dönemdir. Çocukluktan yetişkinliğe doğru geçişte hayatlarının önemli bir evresindedirler. Bu dönemdeki çocuklar, bilgiye karşı büyük bir ilgi ve istek duymaktadırlar. Daha önceki dönemlerden farklı olarak bilgiyi itirazsız kabul etmek yerine akıllarıyla kavramak istemektedirler. Çocuklar, eleştirel düşünmeye özellikle de ailelerinin söylediklerine tepki göstermeye meyillidirler.

Dolayısıyla bu dönem için gerekli olan İslâmî eğitim, nebevi metodu referans alan bir muallim yahut çocuklara güzel bir örneklik teşkil edecek, tevhîd akidesine sahip aile yakınları tarafından verilmelidir.

Çocuklar somuttan soyuta geçtikleri bu dönemde, soyut kavramları eskisi gibi anlamakta zorlanmazlar. Onlar hakkında akıl yürütebilir, farklı düşünceler geliştirerek sorular sorabilir ve itiraz edebilirler. Çocuklukta aldıkları bilgilerin bir nevi sağlamasını yapmaya çalışırlar. Onların zaman zaman isyan ve itiraz içeren soruları aslında sahip oldukları bilgileri sorgulama yetilerinin geliştiğini ve derinlemesine düşünerek kendi görüşlerini ifade edebilme olgunluğuna eriştiklerini gösterir. Böylece çevrelerindeki insanlar tarafından bu gelişmelerin fark edilmesini arzularlar.

On iki yaş dönemi, akran etkisinin yoğun yaşandığı bir dönemdir.

Bu itibarla anne-babalar çocuklarının doğru kişilerle arkadaşlık etmele-

rine özen göstermelidir. Ebeveynlerin görüştüğü ailelerin bilinçli kişilerden oluşması ise olumsuz davranışları görmeyi ve yanlış örnek almayı engeller. Nitekim bu konuda Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Kişi arkadaşının dîni üzeredir. Sizden biriniz kiminle arkadaş olduğuna baksın.”** [Ebu Davud]

Bu dönemde çocuklar, Kur’ân-ı Kerim’in anlamını daha derinlemesine öğrenmeye başlarlar. Kur’ân-ı Kerim’i okuma pratiği yaparlar ve tecvid kurallarını öğrenirler. Ayrıca bazı sûrelerin ve ayetlerin tefsirlerini de öğrenerek Kur’ân-ı Kerim’in anlamını daha iyi kavrarlar. Bu süreç, çocukların Kur’an-ı Kerim’e olan ilgilerini artırır ve derinleştirir.

Kur’an-ı Kerim kıssaları, sahabe hayatları ve İslâm tarihindeki mühim olaylar gibi konuları anlamak, çocukların İslâmî kimliklerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bu dönemde çocuklar, İslâm’ın hükümleri ve ibâdetlerin fikhını daha ayrıntılı bir şekilde öğrenirler. Bu dönemde çocuklara, Allâh’u Teâlâ’ya inanmayı, O’nun isimlerini ve sıfatlarını tanımalarını ve sevmelerini, her an O’nun gözetimi altında olduklarını ve O’na karşı şükretmeyi öğretmek önemlidir. Bu konu, insanların kişiliklerinin olgunlaşması ve gelişmesindeki önemli etkisi vurgulanarak anlatılmalıdır. Şöyle ki: Allâh’u Teâlâ’yı tanımak, O’na îmân edip bağlanmak ve sürekli olarak O’nu hatırdan tutmak her türlü ahlâkî zafiyetin ve ruhsal boşluğun önüne geçebilecek güçlü bir etkiye sahiptir. Bu değerler çocuklara aktarılmalı ve içselleştirilmelidir.

Hayatın problemleri karşısında Kur’ân-ı Kerim’in getirdiği çözüm yollarından haberdar edilerek, vahyi hayatına rehber edinmesi gerektiği çocuklara öğretilir. Hayattaki iniş ve çıkışlarda, inanmanın değeri hakkında bilgi verilebilir ve îmânlarının amel hâline gelebilmesinin emsalleri sunulabilir.

Çocuklara İslâmî Eğitim Verilirken Dikkat Edilecek Hususlar

1) Çocukların hâdiseleri anlama ve anlamlandırma süreci olan bilişsel gelişimi dikkate alınarak, dozunda eğitim verilmelidir.

2) Çocukların içinde bulunduğu gelişim dönemi özellikleri iyi bilinmelidir.

3) Allâh’u Teâlâ’ya îmânın, çocukların fitratında var olduğu bilinmelidir.

4) Çocuklar soyut kavramları düşünemiyor diye bu meseleleri yok saymak ve anlatmamak doğru değildir. Onların bilişsel gelişimlerine uygun bir şekilde bilgilendirmek ve anlamalarına yardımcı olmak önemlidir.

5) Anne-babaların İslâmî yaşantısına olan hassasiyetleri, çocuklar tarafından hissedilir. Bu nedenle ebeveynler, evde kullandıkları cümlelerin ve yapılan amellerin çocuklar tarafından gözlemlendiğini ve bilinçaltılarında etki bıraktığını bilmelidir.

6) Akıcı konuşmaya başladıkları dönemlerde çocukların sordukları tüm sorulara, Allâh ile ilişki kurularak ve Allâh sevgisi esas alınarak cevaplar verilmelidir.

7) Soyut kavramlarla ilgili konularda, hikâyeler ve masallar çocukların

daha kolay algılamasını sağlamaktadır. Yaş gruplarına uygun ve sahih bilgiler veren kitaplar, doğumlarından itibaren çocuklara okunmalıdır.

8) Kainâttaki her bir eşya veya gerçekleşen olayla ilgili sordukları soruları, Allâh’u Teâlâ ile ilişkilendirerek ve ona yönelterek anlatılmalıdır.

9) Gereksiz ayrıntılara girilmeden sadece gerekli bilgiler verilmelidir.

10) Çocukların meraklı ve istekli olduğu anlar seçilerek bilgilendirme yapılmalıdır.

11) Allâh’u Teâlâ ile ilgili çocuklara nahoş gelebilecek gözdağı vermemelere ya da terbiye edici olacağını düşündükleri korkutmalara sığınılmamalıdır.

12) Çocuklara karşı hoşgörölü ve müsamahakâr olunmalıdır.

13) Anne-baba, çocuklarına Allâh’u Teâlâ’yı sevdirmenin yollarını arayıp bulmalı, Allâh’u Teâlâ’yı sürekli korkutan ve korkulan değil, seven ve sevilen olarak öğretmelidir.

14) İbâdetleri yerine getirme noktasında çocuklara karşı baskıcı ve aceleci yaklaşımlardan kaçınılmalıdır. Çocukların, ibâdetlerin hepsini birden ve eksiksiz olarak yapması da beklenmemelidir.

15) Çocuklarla iletişim kurmanın en güzel yollarından biri de oyun oynamak olduğu için çocuklara benimsetilmek istenen bilgi ve davranışlar oyun yoluyla benimsetilmeye çalışılabilir.

16) Çocukların İslâmî eğitiminde, rehber edinilecek söz Rasûlullâh sallâhu aleyhi ve sellem’in “**Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız; müjdeleyiniz,**

nefret ettirmeyiniz.” [Buhâri] hadîs-i şerifi olmalıdır.

17) İbâdet edilirken, çocuklar da dahil edilmeli ve uygulamaları için teşvik edilmelidir. Namaz, oruç, sadaka gibi temel ibâdetler öğretilmeli ve birlikte pratik yapılmalıdır.

18) Kur’ân-ı Kerîm okuma, duâ etme gibi etkinliklerle dînî bilgileri pekiştirilmeli ve öğrendiklerini hayatlarına entegre etmeleri öğretilmelidir.

19) Çocukların İslâmî değerleri anlama ve uygulama sürecinde destekleyici bir ortam sağlanmalıdır. Sorularını sormalarına, farklı düşünceleri paylaşmalarına ve yanlışları düzeltmelerine izin verilmelidir.

Çocukların Allâh Hakkındaki Sorularına Nasıl Cevap Verilmelidir?

Çocuklar, Allâh’u Teâlâ ile ilgili sorularla karşınıza çıkacaktır. Anne-babalar, soruların sorulmasını engellemek yerine soruları dikkate alarak, onları sahih bilgiyle güzel bir şekilde yanıtlamaya çalışmalıdır. Kesinlikle baskı ve tehditlerle çocukları bastırma yoluna gitmemelidir. Çocukların zihninde oluşabilecek soruları yanıtlamak ve onları düşünmeye teşvik etmek, gelişimleri için önemlidir. Dikkate alınmayan, geçirilen ve zaman zaman azarlanan veya “ilerde anlarsın” gibi yanıtlar, çocukların zihninde bilinmezleri artırır. Merakları endişeye döner ve kendilerini korkular içinde bulurlar.

Bu bağlamda çocukların soruları karşısında şu davranışlar sergilenebilir:Hiç üşenmeden sabırla ve usanmadan her soruya mutlaka yanıt vermeli, evabını bilmiyorsa, çocuklardan süre

isteyip, araştırıp öğrenerek doğru bir biçimde cevaplamalıdır.

Fakat asla ihmal etmemelidir. Çocukların seviyesine, yaşına ve algılamasına uygun cevaplar verilmelidir.

Ebeveynler, çocukların Allâh hakkındaki sorularını, kendisine çocuksu ve komik gibi gelse de küçümsemeden ve ciddiye alarak cevaplandırmalıdır. Onların duygularını anlamaya çalışmalı ve sorularına karşı sevgi, anlayış ve hoşgörüyle yaklaşılmalıdır.

Sorulara, çocukların zihninin kavrayabileceği sadelikte ve duygularının gücünün yetebileceği ağırlıkta cevaplar verilmelidir. Karmaşık terimlerden kaçınılmalı ve ilgilerini çekecek örnekler verilmelidir. Çocuklar, Allâh hakkında neyi sormuşsa yalnız ona cevap vermelidir. Konuyu yersiz uzatıp dağıtmamalıdır.

Sorular çocukların gelişimine uygun olarak ortaya çıkar. Ebeveynler de bu doğal süreci takip etmelidir. Çocukların zihninde oluşmamış bir soruyu yöneltmek eğitim açısından yanlıştır.

Sorulan soruların kaynağı araştırılmalıdır. Çocuklar, “Neden, niçin, hangi sebeple bu soruyu sordu?” diye sorunun arka planını öğrenmek verilecek cevabı kolaylaştırır ve isabetli olmasını sağlar.

Sonuç

İslâmî eğitim verilirken yapılması gereken en asli görev, dînin asıl kaynaklarına dayalı, hurafelerden uzak bir İslâmî eğitim ve öğretimin temellerini hazırlamaktır. Çocuklarda dînî bilincin uyanması ve gelişmesinde önemli fak-

törler arasında çocukların doğal gelişimleri, yetişkinlerin tutumu ve dînî konuların doğrudan öğretimi bulunmaktadır. Çocuklar, çevrelerinde dînî uyarıcılar ve yaşayış örnekleriyle karşılaştıklarında dînî gelişimlerini daha etkin bir şekilde sağlarlar. Araştırmalar özellikle ailede verilen dînî eğitiminin, çocukları derinden etkilediğini göstermektedir. Bu bakımdan çocukların aile çevresinde bilhassa anne-babalarından iyi örnekler görmesi çok önemlidir. Söylenenlerden ziyade yapılanlar insanlar üzerinde daha etkili olmaktadır. Çocuklar, karşılarında daima öğütler veren insanlar değil o öğütleri yaşayan modeller görmek isterler. Yapılması istenen davranışların, isteyenler tarafından uygulanmaması hatta tam tersinin yapılması çocukların güven duygularını sarsar. Bu durumda çocuklar için çok önemli özdeşim modelleri olan ebeveynler saygınlığını yitirebilir ve çocuklar başka özdeşim modelleri arayışına girebilirler.

Eğitim anlayışımız; sâlih/sâliha insan yetiştirmeyi, cahilî eğitimden arınıp tevhidî eğitimi ikame ve tesis etmeyi, buna mukabil dünya ve ahirette huzur ve saadeti amaçlamaktadır. Bu amacı gerçekleştirmeye yönelik ise bireyden aileye, aileden cemaate, cemaatten ümmete ve ümmetten medeniyete giden kutlu yolda müslüman şahsiyetler yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Ne mutlu İslâmî eğitimin aydınlığında nesillerini hayır üzere yetiştirenlere, ne mutlu Kur’ân ve Sünnet’in ışığında müslüman şahsiyetler ile geleceğini inşa edenlere.

Velhamdulillâh, selâm ve duâ ile...

“dosdoğru bir yol arayanlar için”

MİN HÂC

MİN HÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

“Dosdoğru Bir Yol Arayanlar İçin”

3 Aylık e-Dergi

-Ücretsiz-

TEMMUZ 2023

6. Sayı

www.minhacdergisi.com

minhacdergisi@gmail.com

Telefon: 0501 362 15 10

Dergi içinde yer alan yazılardan ilgili
yazar mesûldür.

Kaynak gösterilerek kısmen ya da
tamamen alıntı yapılabilir.

“doğru bir yol arayanlar için”

MINHAC

Aile ve Eğitim Dergisi

“Ailelerimiz geleceğimizdir
geleceğimize sâhib çıkalım”

